

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19:MJU7

Kemikaliepolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om kemikalier från allmänna motionstiden 2018/19. Yrkandena rör bl.a. arbetet för en giftfri miljö, reglering av farliga ämnen, information till konsumenter, tillsyn och kontroll av farliga ämnen, styrmedel, sanktionsavgifter, bekämpningsmedel, EU:s kemikalielagstiftning och internationella samarbeten. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och två särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Ett fyrtiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	9
En giftfri miljö.....	9
Styrmedel på kemikalieområdet	15
Farliga ämnen	20
Information till konsumenter	33
Tillsyn och kontroll av farliga ämnen i produkter	36
Sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område.....	38
Bekämpningsmedel	40
EU:s kemikalielagstiftning	48
Internationella samarbeten på kemikalieområdet	52
Reservationer	56
1. En giftfri miljö, punkt 1 (M).....	56
2. En giftfri miljö, punkt 1 (SD)	56
3. En giftfri miljö, punkt 1 (C).....	57
4. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (M)	58
5. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (SD).....	59
6. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (C)	60
7. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (L)	61
8. Rättslig reglering av nanomaterial inom EU, punkt 4 (KD)	61
9. Förbud mot bisfenoler, punkt 5 (KD)	62
10. Högfluorerade ämnen, punkt 6 (M)	63
11. Högfluorerade ämnen, punkt 6 (KD).....	64
12. Farliga ämnen i byggprodukter, punkt 7 (C)	64
13. Information till konsumenter, punkt 8 (M)	65
14. Information till konsumenter, punkt 8 (KD).....	66
15. Tillsyn och kontroll av farliga ämnen i produkter, punkt 9 (M)	66
16. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (M)	67
17. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (SD)	68
18. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (V).....	68
19. Tillämpning av växtskyddsmedelslagstiftningen, punkt 12 (M, SD, KD).....	69
20. EU:s kemikalielagstiftning, punkt 13 (M)	70
21. EU:s kemikalielagstiftning, punkt 13 (SD).....	70
22. Internationella samarbeten på kemikalieområdet, punkt 14 (M)	71
Särskilda yttranden	73
1. Centerpartiets förslag för en giftfri vardag (C)	73
2. Liberalernas förslag för en giftfri vardag (L).....	73
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En giftfri miljö

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

2. Styrmedel på kemikalieområdet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2.2 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (L)

3. Reglering av silver i konsumentprodukter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1394 av Maria Gardfjell (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 36.

4. Rättslig reglering av nanomaterial inom EU

Riksdagen avslår motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11.

Reservation 8 (KD)

5. Förbud mot bisfenoler

Riksdagen avslår motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 9 (KD)

6. Högfluorerade ämnen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (KD)

7. Farliga ämnen i byggprodukter

Riksdagen avslår motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 38.

Reservation 12 (C)

8. Information till konsumenter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 14 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10.

Reservation 13 (M)

Reservation 14 (KD)

9. Tillsyn och kontroll av farliga ämnen i produkter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 15 (M)

10. Sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område

Riksdagen avslår motion

2018/19:900 av Maria Gardfjell och Rasmus Ling (båda MP) yrkande 1.

11. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 18,

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11.

Reservation 16 (M)

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (V)

12. Tillämpning av växtskyddsmedelslagstiftningen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2018/19:1349 av Jan R Andersson (M) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 18 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 19 (M, SD, KD)

13. EU:s kemikalielagstiftning

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:683 av Heléne Björklund (S) yrkande 2,

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och
2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (SD)

14. Internationella samarbeten på kemikalieområdet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34 och
2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 2 och
9.

Reservation 22 (M)

Stockholm den 14 februari 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Jessica Rosencrantz (M), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Tina Acketoft (L), Mats Nordberg (SD), Ulrika Heie (C), Yasmine Eriksson (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 37 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19. Motionsyrkandena tar bl.a. upp frågor om arbetet för en giftfri miljö, reglering av farliga ämnen, information till konsumenter, tillsyn och kontroll av farliga ämnen, styrmedel, sanktionsavgifter, bekämpningsmedel, EU:s kemikalielagstiftning och internationella samarbeten. Motionsförslagen redovisas i bilaga 1.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till att arbete pågår i dessa frågor.

I betänkandet finns 22 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och två särskilda yttranden (C, L).

Utgångspunkter för och inriktning av kemikaliepolitiken

Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö

Grundläggande för kemikaliepolitikens inriktning är de mål som riksdagen och regeringen har antagit och som ingår i det nationella miljömålssystemet (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt etappmål för olika områden. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö är och har varit en viktig utgångspunkt för den svenska kemikaliepolitiken och de ställningstaganden som Sverige gjort inom EU och internationellt.

En särskild strategi för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet (prop. 2013/14:39, bet. 2013/14:MJU13, rskr. 2013/14:185) har antagits. Syftet med strategin är att ge tydlig prioritet åt insatser inom områden där det finns ett stort behov av åtgärder för att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen. Strategin för en giftfri miljö utgörs av åtta etappmål och av insatser som bidrar till att nå etappmålen, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. Den innehåller åtgärder på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå med tyngdpunkt på att tillämpa och stärka EU-regelverk för kemikalier så att ny kunskap tas fram och omsätts i åtgärder för att bättre skydda människors hälsa och miljön (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20 s. 18).

Handlingsplan för en giftfri vardag

Handlingsplanen för en giftfri vardag är en viktig del av den samlade strategin för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Regeringens uppdrag om en

handlingsplan för en giftfri vardag sträcker sig fram t.o.m. 2020 (prop. 2013/14:1 utg.omr. 20).

I juni 2014 redovisade Kemikalieinspektionen hur handlingsplanen för en giftfri vardag 2011–2014 kunde vidareutvecklas för perioden 2015–2020 (Handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2020 – Skydda barnen bättre, rapport 5/14). Planen fokuserade på att även i fortsättningen skydda människans fortplantning och barns hälsa genom olika åtgärder på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

I januari 2015 beslutade regeringen att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att vidareutveckla handlingsplanen för en giftfri vardag i syfte att intensifiera arbetet för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö under 2015–2017. Av uppdraget framgick det att Kemikalieinspektionen inom ramen för befintliga anslag skulle utveckla och genomföra kostnadseffektiva åtgärder med ledning av den strategi för att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö som regeringen beslutat och redovisat för riksdagen (prop. 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken). Uppdraget slutredovisades i september 2017 (Handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2017, slutredovisning, rapport 6/17). Kemikalieinspektionen konstaterar att även om många framsteg har gjorts inom ramen för handlingsplanen återstår utmaningar som farliga ämnen i varor, att livsmedel och dricksvatten behöver skyddas bättre och att barn och unga behöver skyddas i alla miljöer.

Av Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2018 framgår att handlingsplanen för en giftfri vardag under 2018–2020 även i fortsättningen ska fokusera på åtgärder som skyddar barn och unga i alla miljöer som de vistas i och att ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas. Vidare framgår att Kemikalieinspektionen ska vidareutveckla och genomföra handlingsplanen inom ramen för den samlade strategi som regeringen fastställt i propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (prop. 2013/14:39). Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2020.

Kemikalielagstiftningen

Ett övergripande syfte med kemikaliepolitiken och kemikalielagstiftningen är att förebygga skador på människors hälsa och miljön. En grundläggande princip i kemikalielagstiftningen är att det är de företag som sätter ut produkter på marknaden som har det huvudsakliga ansvaret för att se till att människors hälsa och miljön inte skadas. I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler och regler om försiktighetsmått som ska följas av verksamhetsutövare för att undvika skador på människors hälsa eller miljön, däribland att verksamhetsutövaren ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skador och problem.

Kemikalierglerna är i hög grad harmoniserade inom EU. Reglerna för såväl varor som kemiska produkter har i allmänhet artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som rättslig grund. Detta innebär att kraven

är harmoniserade och att enskilda medlemsstater i princip inte får tillämpa vare sig strängare eller lindrigare krav.

Reachförordningen är en EU-förordning som samlar flera tidigare EU-regler om allmänkemikalier i en rättsakt och inrättar en kemikaliemyndighet på EU-nivå – Echa (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier [Reach] och inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet). Huvudelementen i förordningen kan sammanfattas enligt följande: registrering, information om kemikalierna, utvärdering, tillstånd, begränsningar och information om varor.

Vidare bör nämnas att utveckling av EU:s kemikalielagstiftning behandlas i det sjunde miljöhandlingsprogrammet som trädde i kraft den 1 januari 2014 (Europaparlamentets och rådets beslut nr 1386/2013/EU av den 20 november 2013 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – Att leva gott inom planetens gränser). Programmet är ett viktigt ramverk för miljöpolitikens fortsatta utveckling på EU-nivå. Senast 2018 skulle EU ta fram en strategi för en giftfri miljö som bidrar till innovation och utveckling av hållbara alternativ, däribland icke-kemiska alternativ. Strategin är försenad och kommer troligen att levereras av den nya kommissionen, som tillträder hösten 2019.

Utskottets överväganden

En giftfri miljö

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetet för en giftfri vardag och miljö, reglering av kemikaliers användning, bedömning av produkter riktade till barn och utformning av lagstiftning för kemikalier.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD) och 3 (C).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 ska arbetet för en giftfri vardag stärkas. Som konsument ska man kunna vara säker på att varor och livsmedel i ens omgivning inte innehåller skadliga ämnen. En utveckling mot ett giftfritt kretsloppssamhälle ser motionärerna som en förutsättning för att minska miljöpåverkan och nå klimatmålen, samtidigt som jobbtillfällena skapas och tillväxt främjas. Det är dock fortfarande en stor utmaning att nå en ekonomi med cirkulära och giftfria kretslopp.

I kommittémotion 2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 anförs att alliansregeringens arbete för att främja en giftfri miljö med särskilt fokus på barn bör fortsätta. Propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken lade grunden för den kemikaliepolitik som finns i dag. Flera åtgärder i propositionen är ännu inte genomförda, och regeringen bör därför påskynda detta arbete.

Yasmine Eriksson m.fl. (SD) anför i motion 2018/19:1288 yrkande 1 att arbetet med att reglera kemikaliers användning måste präglas av evidensbaserad forskning, rimliga överväganden mellan för- och nackdelar och stora säkerhetsmarginaler när det gäller människors hälsa. En övergripande målsättning för svensk kemikaliepolitik bör vägledas av ambitionen att minska exponeringen av farliga och osäkra kemikalier, vilket gäller både människor och naturens ekosystem. Barn kan av olika skäl vara extra känsliga, varför produkter riktade till barn bör bedömas synnerligen försiktigt (yrkande 2). Enligt yrkande 3 bör lagstiftning om kemikalier präglas av kunskap, innovationer och ständigt förbättrade kunskaper om kemikaliers effekt.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) redovisas att nuvarande uppdrag till Kemikalieinspektionen att vidareutveckla och

genomföra en handlingsplan för en giftfri vardag sträcker sig t.o.m. 2020. Handlingsplanen fokuserade under 2018 på åtgärder som skyddar barn och unga i alla miljöer som de vistas i eftersom barn och ungdomar är särskilt känsliga för kemikalier.

Handlingsplanen för en giftfri vardag 2011–2014 fokuserade på att skydda människans fortplantning och barns hälsa. Samma fokus gäller för åren fram till 2020. Det innebär att Kemikalieinspektionen ska ta fram förslag på konkreta åtgärder i de forum nationellt, i EU och internationellt där man tror att möjligheterna till framgång är störst. Regeringen har genom det nya uppdraget för perioden 2015–2020 ökat de nationella aktiviteterna i handlingsplanen. Inom ramen för handlingsplanen vill regeringen att Kemikalieinspektionen ska utreda om det är lämpligt att vidta fler nationella åtgärder mot farliga kemiska ämnen. I uppdraget ingår även att bedöma om det behövs nationell lagstiftning inom icke-harmoniserade områden när EU-lagstiftningen inte ger tillräckligt skydd.

I september 2017 slutredovisade Kemikalieinspektionen sitt arbete med handlingsplanen för en giftfri vardag 2015–2017 till regeringen (Handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2017, slutredovisning, rapport 6/17). Myndigheten konstaterar att även om många framsteg har gjorts inom ramen för handlingsplanen återstår stora utmaningar. Flödet av varor som innehåller farliga ämnen är stort och kan förväntas öka ytterligare. Livsmedel och dricksvatten förorenas fortfarande av farliga ämnen och behöver därför skyddas bättre. Barn och unga behöver skyddas i alla miljöer som de vistas i eftersom de är särskilt känsliga för kemikalier.

Som nämnts tidigare framgår av Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2018 att handlingsplanen för en giftfri vardag 2018–2020 även i fortsättningen ska fokusera på åtgärder som skyddar barn och unga i alla miljöer. Kemikalieinspektionen ska vidareutveckla och genomföra handlingsplanen inom ramen för den samlade strategi som regeringen fastställt i propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (prop. 2013/14:39). Strategin omfattar de åtta etappmålen för farliga ämnen som regeringen har beslutat, och är tillsammans med de insatser som beskrivs i propositionen regeringens samlade strategi för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö och relevanta strecksatser under generationsmålet.

Vidare redovisas i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) att satsningen på handlingsplanen har gjort det möjligt att öka antalet förslag på reglering av hälsofarliga och miljöfarliga ämnen inom EU. Den ökade satsningen på EU:s kemikalielagstiftning har lett till att Sverige är det land näst efter Tyskland som lämnar flest förslag på åtgärder för dessa ämnen. Sedan starten av handlingsplanen 2011 har Sverige lämnat in tio ämnesutvärderingar, 20 förslag till ämnen till kandidatförteckningen, tre förslag på begränsningar samt förslag på harmoniserande klassificering av 27 ämnen. De ämnen som Sverige prioriterar är sådana som framför allt förekommer i varor som hanteras av konsumenter och som barn kan komma i kontakt med.

Som nämns under avsnittet Utgångspunkter för och inriktning av kemikaliepolitiken ska EU ta fram en strategi för en giftfri miljö som bidrar till innovation och utveckling av hållbara alternativ, däribland icke-kemiska alternativ. Utskottet har behandlat frågor om detta tidigare, bl.a. i betänkande 2017/18:MJU12 Kemikaliepolitik. Utskottet anförde vid det tillfället att den strategi som kommissionen ska ta fram för en giftfri miljö kommer att bli vägledande i arbetet för en giftfri miljö på EU-nivå och att den bl.a. måste innehålla ambitiösa mål för skydd av barn och en stärkt substitutionsprincip och att den måste se till att kemikalier beaktas i arbetet med en cirkulär ekonomi.

När det gäller cirkulära och giftfria kretslopp redovisas i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) att avsikten med strategin om giftfria och resurssnåla kretslopp är att kretsloppen ska vara resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen. Det är en samhällsomställning som, enligt strategin, behöver ske inom en generation. I april 2018 inrättades Delegationen för cirkulär ekonomi. Syftet är att nationellt och regionalt stärka omställningen till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Delegationen ska ge råd till regeringen och fungera som katalysator. Den ska vara ett kunskapscentrum och en samordnande kraft för omställningen. Syftet är att både minska miljö- och klimatpåverkan och stärka förutsättningarna för svenskt näringsliv på framtida globala marknader. Därigenom förväntas ett innovativt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv på nationell och regional nivå uppnås.

Vidare framgår av budgetpropositionen att frågan om giftfria resurseffektiva kretslopp inom EU:s arbete med cirkulär ekonomi har prioriterats bl.a. inom ramen för förhandlingarna om avfallspaketet och plaststrategin. Regeringen har också presenterat ett antal strategier av betydelse för att öka resurseffektiviteten, bl.a. strategin Smart industri, skrivelsen Politik för hållbart företagande, en nationell livsmedelsstrategi, en digitaliseringsstrategi och en strategi för hållbar konsumtion.

I januari 2019 träffades det s.k. januariavtalet mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna. Avtalet är en överenskommelse om politikens inriktning på flera områden, bl.a. miljö och klimat. I fråga om giftfria och cirkulära kretslopp framgår det av januariavtalet att utvecklingen av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi ska stärkas och att det bl.a. ska göras en bred översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter för att främja innovation och företagande i den cirkulära ekonomin.

Den 30 januari 2019 överlämnade Naturvårdsverket rapporten Fördjudat utvärdering av miljömålen 2019 – med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan till regeringen. I rapporten bedömer myndigheten bl.a. att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö inte kommer att nås till 2020. Tre strategiska utvecklingsområden lyfts fram för att nå målet Giftfri miljö; bättre kunskap och information för att förebygga skador, giftfritt från början och i kretsloppen samt effektiv lagstiftning och tillsyn som säkerställer en hög skyddsnivå. I

rapporten föreslås bl.a. att medel avsätts för att kommuner, länsstyrelser, privata aktörer och organisationer ska kunna påskynda arbetet för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö genom att finansiera samverkan i nyckelprojekt, kartläggningar och analyser, bidra till sökbara medel för företag, myndigheter och ideella organisationer samt för att förstärka myndigheters och kommuners kompetens inom toxikologi och riskhantering.

Kemikalier regleras i flera olika regelverk, både på nationell nivå och på EU-nivå, eftersom de används på många olika ställen i samhället och de risker som ska kontrolleras därför rör en mängd hälso-, säkerhets- och miljöaspekter. Större delen av lagstiftningen inom kemikalieområdet är reglerad på EU-nivå. I Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2017 anförts att utveckling och effektiv tillämpning av EU:s kemikalielagstiftning är grunden för den förebyggande kemikaliekontrollen. Kemikalieinspektionen deltar i utvecklingen av EU:s lagstiftning, och i arbetet för en effektiv tillämpning prioriteras skyddet av barn och unga. Kemikalieinspektionen arbetar särskilt med ämnen som påverkar arvsmassan, är cancerframkallande, reproduktionsstörande, hormonstörande, luftvägs- eller hudallergena eller har s.k. PBT-egenskaper (persistenta, bioackumulerande och toxiska).

Den mest centrala EU-förordningen på kemikalieområdet är den s.k. Reachförordningen (för mer information se under avsnittet Utgångspunkter för och inriktning av kemikaliepolitiken). Grundprincipen är att den som tillverkar eller importerar kemiska ämnen i mängder om minst ett ton per år ska registrera dessa hos Europeiska kemikaliemyndigheten Echa. Ämnen som inte är registrerade får inte släppas ut på EU-marknaden. Reach lägger bevisbördan på företagen. För att uppfylla kraven i förordningen måste företag identifiera och hantera de risker som är kopplade till de ämnen de tillverkar eller importerar och säljer inom EU och EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) anförts att mängden information om förekomsten av farliga ämnen i varor som omfattas av Reach utökas kontinuerligt genom att fler särskilt farliga ämnen identifieras och listas. Under 2017 utökades förteckningen med åtta nya ämnen, och den innehåller nu totalt 181 särskilt farliga ämnen. Kommissionens målsättning är att alla relevanta särskilt farliga ämnen ska vara identifierade till 2020.

På nationell nivå finns miljöbalkens grundläggande bestämmelser som gäller alla typer av verksamheter, exempelvis företag, kommuner och enskilda privatpersoner. De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken (2 kap.) gäller även vid hantering av kemiska produkter, bl.a. kravet om att skaffa sig kunskap och kraven på produktval. Dessa regler gäller generellt, dvs. de gäller för både tillverkare, importörer, säljare och användare av kemiska produkter. Den som tillverkar eller importerar en kemisk produkt är bl.a. skyldig att se till att det finns en tillfredsställande utredning för bedömning av hälso- eller miljöskador av en produkt. Tillverkare och importörer ska informera om sin kemiska produkt genom märkning och säkerhetsdatablad och ska lämna ut de

uppgifter till myndigheterna som kan behövas för att bedöma hälso- och miljöriskerna med produkten.

Miljöbalkens hänsynsregler gäller även för varor som innehåller eller har behandlats med kemiska produkter. De ska exempelvis ersättas med mindre farliga produkter när det är möjligt. Den som tillverkar eller för in sådana varor ska också lämna uppgifter som behövs för att skydda människors hälsa och miljön. Det förekommer även begränsningar och förbud exempelvis när det gäller förekomsten av farliga tungmetaller och vissa andra kemiska ämnen i varor.

Av Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2017 anföras att utveckling och innovation av nya material och kemikalier med hälso- och miljömässigt bättre egenskaper är nödvändigt för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Kemikalieinspektionen arbetar bl.a. med att öka förståelsen hos innovatörer och finansierare av innovationsprojekt. Kemikalieinspektionen deltar i nätverket av myndigheter och forskningsorganisationer som drivs av Vinnova för att stödja miljöinnovationer, liksom i samarbetet inom ramen för regeringens nyindustrialiseringsstrategi.

Kemikalieinspektionens arbete med att utveckla lagstiftning och andra styrmedel är generellt sett innovationsdrivande. Arbetet med att byta ut farliga kemiska ämnen mot mindre farliga ämnen eller mot icke-kemiska lösningar stimulerar utvecklingen av miljöteknik och innovation. Myndigheten ägnar särskild uppmärksamhet åt övergången till s.k. grön kemi vid utveckling och innovation av kemikalier i varor samt inom arbetet för cirkulär ekonomi.

Regeringen inrättade även i november 2017 ett substitutionscentrum vid forskningsinstitutet Rise i Borås med utgångspunkt i utredning om att etablera ett centrum för ökad substitution (SOU 2017:32). Centrumet ska bl.a. erbjuda stöd till företag och offentlig verksamhet, utveckla och sammanställa kunskap om alternativa ämnen och icke-kemiska metoder och tekniker samt ta fram metoder och verktyg för att driva på substitution. Det kan också handla om att förbättra kravställning vid inköp och att identifiera och kanalisera vidare behov av forskning och innovation.

Vidare gav regeringen i december 2016 Kemikalieinspektionen i uppdrag att kartlägga förekomsten av farliga ämnen i produkter och varor, framför allt konsumenttillgängliga, som ännu inte är begränsade inom EU. Barn och unga prioriteras, och ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas. Syftet med uppdraget är att ta reda på om det finns farliga kemiska ämnen i varor och kemiska produkter där allmänheten riskerar att bli exponerad för farliga ämnen. Resultatet av uppdraget kommer också att bidra till substitutionsarbetet i näringslivet och den offentliga sektorn genom att resultat från kartläggningsuppdraget publiceras. Uppdraget ska slutredovisas i december 2020.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att arbetet för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och ett Sverige med en vardag fri från hälsoskadliga kemikalier behöver fortsätta att

prioriteras. Miljöutmaningarna är gränsöverskridande, och åtgärder behövs därför på både nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

Utskottet välkomnar de satsningar och åtgärder som görs inom ramen för handlingsplanen för en giftfri vardag, och vill påminna om att Kemikalieinspektionen fått i uppdrag att under 2018–2020 vidareutveckla arbetet på området och genomföra den strategi som fastställts i propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken. Handlingsplanen är en viktig del i arbetet för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö.

Det är viktigt att Kemikalieinspektionen, även om utrymmet för nationella särregler är begränsat, fortsätter att utreda och bedöma om det är lämpligt med nationella åtgärder och lagstiftning mot farliga ämnen när EU:s lagstiftning inte räcker till eller ger tillräckligt skydd för människor och miljön. Utskottet välkomnar regeringens och myndigheternas arbete på området och tycker att det är glädjande att många framsteg har gjorts när det gäller att begränsa farliga ämnen, även om mycket arbete fortfarande återstår.

När det gäller cirkulära och giftfria kretslopp noterar utskottet att arbete pågår både på nationell nivå och på EU-nivå. Regeringen har inrättat en delegation för cirkulär ekonomi, och ett antal strategier med betydelse för att öka resurseffektiviteten har presenterats. Utskottet anser att regeringens substitutionscentrum kommer att spela en stor roll i arbetet för ett giftfritt och cirkulärt samhälle. Därtill noterar utskottet att det följer av januariavtalet att utvecklingen av en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi ska stärkas.

När det gäller regleringar av kemikaliers användning och lagstiftning om kemikalier vill utskottet betona vikten av en säker användning av kemikalier både för människor och för miljön. I detta sammanhang är det framför allt viktigt med skydd för barn och unga eftersom de är extra känsliga för kemikalier. Kemikalieinspektionen prioriterar skyddet av barn och unga i sitt arbete. Även handlingsplanen för en giftfri vardag fokuserar på barn och unga. Utskottet noterar att Reach utökas kontinuerligt genom att nya särskilt farliga ämnen identifieras och listas.

Inom Reach är det företagen som måste hantera och identifiera de risker som är kopplade till ämnet de tillverkar eller importerar. Även miljöbalken innehåller bestämmelser som säger att det är den som tillverkar eller importerar en kemisk produkt som är skyldig att se till att det finns en tillfredsställande utredning för bedömning av hälso- eller miljöskador av en produkt. Varor som innehåller eller har behandlats med kemiska produkter ska ersättas med mindre farliga produkter när det är möjligt. Utskottet anser att substitutionsarbetet är innovationsdrivande och stimulerar utveckling av miljöteknik och välkomnar därför det arbete som Substitutionscentrum vid Rise i Borås gör.

I avvaktan på pågående arbete med handlingsplanen för en giftfri vardag och cirkulära och giftfria kretslopp anser utskottet att motionerna 2018/19:2426 (C) yrkande 33 och 2018/19:2887 (M) yrkande 1 kan lämnas

utan vidare åtgärd. Motion 2018/19:1288 yrkandena 1–3 avstyrks med hänvisning till redovisningen ovan.

Styrmedel på kemikalieområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en strategi mot potentiellt skadliga kemikalier, ekonomiska styrmedel, en utredning om nya effektiva styrmedel, att främja ett regelverk på europeisk och global nivå för att kunna använda ekonomiska styrmedel och harmoniserade regler och avgifter för kemikalier.

Jämför reservation 4 (M), 5 (SD), 6 (C) och 7 (L).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 bör regeringen återkomma med förslag till en ny strategi för hur man ska arbeta mot potentiellt skadliga kemikalier. Motionärerna anser att skatten på elektronikprodukter, den s.k. kemikalieskatten, aldrig borde ha instiftats och att regeringen snarast bör göra omtag i frågan.

I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del anförs att ett Sverige fritt från gifter bl.a. kräver ekonomiska styrmedel.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2018/19:2887 yrkande 3 att det bör tillsättas en utredning för att utveckla nya effektiva styrmedel för att minska förekomsten av bevisat farliga kemikalier. Rätt utformade kan ekonomiska styrmedel spela en viktig roll för att styra produktion och konsumtion bort från miljö- och hälsofarliga ämnen, och motionärerna anser att en välutformad kemikalieskatt kan bidra till att förbättra miljöstyrningen. Den utformning av kemikalieskatten som regeringen infört på elektronikprodukter uppfyller emellertid inte kriterierna när det gäller miljönytta, kostnadseffektivitet och samstämmighet med styrmedel i andra delar av den gemensamma marknaden. Motionärerna vill därför på sikt se en annan utformning av kemikalieskatten än den som regeringen nyligen infört.

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2 i denna del bör ett regelverk på europeisk och global nivå främjas för att ekonomiska styrmedel effektivt ska kunna användas för en giftfri vardag.

I motion 2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M) anförs att EU och Sverige måste ha samma regler och avgifter för kemikalier. Regeringen bör se över möjligheterna att ta bort de svenska särreglerna för kemikalier och se till att avgifterna blir likvärdiga inom hela EU.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) att regler och överenskommelser inom EU och på internationell nivå är kraftfulla styrmedel för att minska kemikaliers hälso- och miljörisker. Regeringen bedömer att takten i utvecklingen av lagstiftning inom EU var långsam under 2017 och inte lever upp till åtagandena i det sjunde miljö-handlingsprogrammet.

I skrivelsen Giftfri vardag (skr. 2015/16:169) anför regeringen att rätt utformade skatter och andra ekonomiska styrmedel har stor potential att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till att nå miljömålen. Miljöanpassade alternativ kan gynnas, vilket leder till att dessa snabbare kommer in på marknaden eller ökar sina marknadsandelar. Skatter och andra ekonomiska styrmedel kan därmed vara substitutions- och innovationsdrivande på kemikalieområdet. De öppnar möjligheter att nå både en bättre miljö och hälsa och en ökad tillväxt och sysselsättning. Svenskt näringsliv kan stå starkt på framtida globala marknader med hög efterfrågan på miljösäkra lösningar. Vidare kan krav från inköpare också vara en kraftfull drivkraft som påverkar leverantörerna att utveckla produkter och varor med minskade kemiska risker. Offentlig upphandling kan därför vara ett annat viktigt styrmedel i kemikaliepolitiken.

I januari 2019 träffades det s.k. januariavtalet mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna. Avtalet är en överenskommelse om politikens inriktning på flera områden, bl.a. miljö och klimat. I fråga om ekonomiska styrmedel framgår det av januariavtalet att dessa ska användas för att ställa om samhället i miljövänlig riktning. Bland annat ska det införas en skatt på farliga kemikalier i kläder och skor.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, Förslag till statens budget för 2017, finansplan och skattefrågor) föreslog regeringen att en punktskatt på kemikalier i viss elektronik ska införas i enlighet med Kemikalieskatteutredningens förslag (SOU 2015:30), med vissa ändringar. Regeringen anförde följande i budgetpropositionen:

En av regeringens prioriteringar i miljöpolitiken är att minska förekomsten, spridningen och exponeringen av farliga ämnen gentemot människor och miljö, med särskild fokus på barn och unga. Kemiska ämnen i varor är i dag betydligt sämre reglerade än ämnena i sig eller deras användning i kemiska produkter. Allmänna övergripande regelverk som produktsäkerhetslagen går i första hand att tillämpa på akuta hälsorisker men inte på effekter som orsakas av exponering för ett stort antal varor under en längre tidsperiod. Dagens förbud och begränsningar kommer inte åt många av de risker som är förenade med farliga kemikalier i konsumentvaror. Regeringen anser därför att det finns ett kvarvarande behov av ytterligare styrning. Särskilt saknas styrmedel som kan styra bort hela grupper av farliga ämnen med liknande kemisk struktur från marknaden utan att varje enskilt ämne behöver utredas i detalj.

Vidare poängterar regeringen att Sverige inte kan avstå från att arbeta för en miljö- och hälsomässigt bättre konsumtion bara för att andra länder inte har motsvarande skatter. Regeringen har som övergripande ambition att Sverige

ska vara en förebild i världen – en ledande och inspirerande kraft där höjda miljöambitioner skapar innovationskraft. När EU:s regelverk inte räcker ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier.

Den 1 april 2017 trädde lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik i kraft. Skatten började tas ut den 1 juli 2017 och gäller bl.a. spisar, kylskåp, tvättmaskiner, dammsugare, mobiltelefoner, routrar, tv-apparater, spelkonsoler och datorer.

Regeringen beslutade i juni 2016 att tillsätta en utredning för att analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön samt för att göra en översyn av bekämpningsmedelsskatten. Av kommittédirektivet (dir. 2016:53) framgår att regeringen anser att miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är centrala för att riksdagens miljömål ska kunna nås. En viktig utgångspunkt för skatter på miljöområdet är att de ska bidra till att förbättra uppfyllelsen av de relevanta miljömålen och att de i så stor utsträckning som möjligt ska utformas så att förorenaren betalar för sin förorening. Vidare ska de vara kostnadseffektiva och verkningsfulla.

Utredningen presenterade i december 2017 förslag (SOU 2017:102) på dels en lag om skatt på kadmium i vissa produkter (mineralgödsel, avloppsslam, foder samt kalk), dels en lag om skatt på kemiska växtskyddsmedel. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

På EU-nivå skulle kommissionen till 2018 ta fram en strategi för en giftfri miljö som bidrar till innovation och utveckling av hållbara alternativ, däribland icke-kemiska alternativ. Strategin är försenad och kommer troligen att levereras av den nya kommissionen, som tillträder hösten 2019. För att förbereda strategin har kommissionen tagit fram en omfattande studie som ger en översikt av läget och identifierar luckor i EU:s nuvarande kemikaliepolitik och lagstiftningsram i förhållande till aspekter som t.ex. substitution, inklusive gruppering av kemikalier och åtgärder för att stödja substitution, förbättrat skydd av barn och utsatta grupper mot skadlig exponering för kemikalier och politiska medel, innovation och konkurrenskraft. Denna studie, tillsammans med rapporterna som utarbetas från utvärdering av Reachförordningen, och den parallella kontrollen av ändamålsenligheten i hela kemikalielagstiftningen samt bedömningen av gränssnittet för kemikalier, produkter och avfall kommer att utgöra den analytiska grunden för strategin.

När det gäller regelverk på en internationell nivå finns den globala kemikaliestrategin Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM) som handlar om att kemikalier ska användas och produceras på ett sådant sätt att effekterna på hälsa och miljö minimeras. De globala mål för kemikalier och avfall som i dag finns inom SAICM gäller till 2020. Sverige verkar enligt information från Miljödepartementet för att en ny strategi efter 2020 ska komma till stånd och att den ska vara skarpare, så att den bättre kan skydda miljön, människors hälsa och särskilt utsatta grupper som barn. Ramverket bör innehålla en enkel och långsiktig vision

kompletterad med mål om exempelvis minskad risk från de mest farliga kemikalierna. Sverige vill också diskutera möjligheten till rättsligt bindande åtgärder för begränsning av ämnen som har global påverkan och global spridning men utan att hindra handel. I juli 2018 lanserade miljöminister Karolina Skog en internationell högnivåallians som ska mobilisera politiskt engagemang för en bättre global hantering av kemikalier och avfall.

När det gäller regler och avgifter på kemikalieområdet är kemikaliereglerna i stor utsträckning harmoniserade inom EU, men det finns exempel där Sverige har infört egna förbud eller andra regleringar för ämnen och användningsområden och som senare har följts av en EU-reglering eller en reglering på global nivå. Sverige har t.ex. infört ett omfattande förbud mot användning av kvicksilver som bl.a. innebär att varor som innehåller kvicksilver inte får släppas ut på den svenska marknaden.

I skrivelsen Giftfri vardag (skr. 2015/16:169) anförs att den betydelse som tillmäts den inre marknaden och varors fria rörlighet inom EU innebär att EU-regler får en harmoniserande verkan och att utrymmet för nationella särregler minskar. För att skydda svenska medborgare och den svenska miljön finns det ibland skäl att analysera om det finns anledning och möjlighet att gå före med nationella regler när EU:s kemikalier regler inte räcker. I Kemikalieinspektionens uppdrag att utveckla handlingsplanen för en giftfri vardag ingår att undersöka och i lämpliga fall föreslå nationella begränsningar.

När det gäller frågan om avgifter för kemikalier är den som tillverkar eller importerar ett ämne eller en blandning inom EU skyldig att registrera ämnet eller blandningen inom EU:s kemikalieförordning Reach till Echa. Avgifterna regleras i kommissionens förordning (EG) nr 340/2008 av den 16 april 2008 om de avgifter som ska betalas till Echa enligt Reachförordningen samt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 254/2013 av den 20 mars 2013 om ändring av förordning (EG) nr 340/2008 om de avgifter som ska betalas till Echa enligt Reachförordningen.

Avgifter för att pröva av ansökningar om godkännande av biocidprodukter och växtskyddsmedel tas ut i enlighet med förordningen (2013:63) om avgifter för beräkning av bekämpningsmedel. Riktlinjerna för hur dessa avgifter ska beräknas är reglerade inom EU:s lagstiftning om bekämpningsmedel. För några typer av ansökningar ska också en avgift betalas till Echa, t.ex. när det gäller ansökningar om s.k. parallellt ömsesidigt erkännande. Avgifterna finns förtecknade i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 564/2013.

Avgifter till produktregistret vid Kemikalieinspektionen tas ut i enlighet med förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Enligt 27 kap. miljöbalken får kommunfullmäktige utfärda föreskrifter för avgifter för myndigheters kostnader för tillsynen. Kommunerna bestämmer således själva om tillsynsavgiften.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringen syn att rätt utformade skatter och andra ekonomiska verktyg har stor potential att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till att nå miljömålen och även verka substitutions- och innovationsdrivande. Det är viktigt att de är utformade på ett kostnadseffektivt och verkningsfullt sätt. Även av januariavtalet framgår att ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om samhället i en miljövänlig riktning.

När den s.k. kemikalieskatten beslutades anförde regeringen att Sverige ska vara en förebild i världen där höga miljöambitioner skapar innovationskraft och att Sverige inte kan avstå från att arbeta för en miljö- och hälsomässig bättre konsumtion bara för att andra länder inte har samma skatter. Utskottet vill påminna om denna ambition och behovet av att minska förekomsten, spridningen och exponeringen av farliga ämnen gentemot människor och miljön. I sammanhanget noterar utskottet att det pågår arbete när det gäller beskattning av kadmium och bekämpningsmedel. Det nämns även i januariavtalet att det ska införas en skatt på farliga kemikalier i kläder och skor.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns en ambition från regeringens sida att i nu aktuella avseenden använda sig av ekonomiska styrmedel för att uppnå miljömålen, och att man arbetar för att utforma dessa på ett kostnadseffektivt sätt.

Utskottet konstaterar att det pågår arbete med att reglera kemikalier både på EU-nivå med en strategi för en giftfri miljö och på internationell nivå med en global kemikaliestrategi efter 2020. Det är utskottets uppfattning att de strategier som håller på att arbetas fram kommer att spela en stor roll i arbetet för en giftfri miljö och förhoppningsvis vara kraftfulla styrmedel för att minska kemikaliers miljö- och hälsorisker.

Utskottet anser att den kemikalieskatt som har införts är ett effektivt verktyg för att minska spridningen av farliga kemikalier i miljön och avstyrker därför motionerna 2018/19:168 (SD) yrkande 2 och 2018/19:2887 (M) yrkande 3. Vidare bedömer utskottet att det arbete som pågår när det gäller ekonomiska styrmedel i huvudsak motsvarar de åtgärder som motionärerna förespråkar i motionerna 2018/19:2255 (L) yrkande 26 i denna del och 2018/19:2426 (C) yrkande 2 i denna del. Motionerna lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om regler och avgifter för kemikalier konstaterar utskottet att dessa i stor utsträckning är harmoniserade inom EU. Det finns fall där Sverige har särregler för att skydda svenska medborgare och den svenska miljön och där EU:s regler inte räcker till. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motion 2018/19:1506 (M).

Farliga ämnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om antibakteriellt silver i kläder och miljön, en rättslig reglering av nanomaterial inom EU, förbud mot bisfenoler, utfasning av och förbud mot PFAS-ämnen samt farliga ämnen i byggprodukter.

Jämför reservation 8 (KD), 9 (KD), 10 (M), 11 (KD) och 12 (C) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

Reglering av silver i konsumentprodukter

I motion 2018/19:1394 av Maria Gardfjell (MP) betonas att ett växande problem är förekomsten av silver i avloppsslam, som har negativ påverkan på vattendragen och möjligheten till ett långsiktigt bra kretslopp. Motionären lyfter fram att alla produkter med antibakteriellt silver ska märkas men att detta ensamt är ett för svagt styrmedel och därför behöver kompletteras med annan information för att konsumenterna ska kunna göra informerade beslut. Motionären yrkar därför på en förstärkt märkning av kläder med antibakteriellt silver (yrkande 1). Enligt yrkande 2 bör Sverige verka för ett förbud mot antibakteriellt silver i sportkläder. Användningen av antibakteriellt silver gör begränsad nytta i sportkläder som används regelbundet, samtidigt som mängden silver i avloppsslammet ökar.

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 36 bör miljöeffekter av och resistensutveckling på grund av silver som tillsatts i antibakteriellt syfte i konsumentprodukter utredas. Utifrån försiktighetsprincipen kan det finnas ett behov av att fasa ut silver som tillsatts i antibakteriellt syfte ur konsumentprodukter.

Nanomaterial

Kommittémotion 2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11 handlar om en rättslig reglering av nanomaterial inom EU. Motionärerna delar regeringens bedömning att det finns ett stort behov av att anpassa lagstiftningen inom EU till nanomaterial och säkerställa att etappmålet om nanopartiklar och nanomaterial uppnås. Kommissionen bör utreda andra sätt att garantera en säker hantering av nanomaterial utöver en anpassning av Reachlagstiftningen, exempelvis genom en kompletterande lagstiftning.

Bisfenoler

I kommittémotion 2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 12 efterfrågar man ett förbud mot alla typer av bisfenoler. Bisfenol A är ett ämne med omfattande användning i samhället som har flera hälso- och

miljöfarliga egenskaper. Det är dock inte bara bisfenol A som är skadligt utan även andra typer av bisfenoler.

Högfluorerade ämnen

Enligt kommittémotion 2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13 bör ett förbud införas mot alla PFAS-ämnen, förutom de ämnen där det kan visas att ämnets miljö- och hälsoegenskaper är acceptabla. I dag är endast en av PFAS-föreningarna förbjuden, nämligen PFOS. Motionärerna menar att det är angeläget med ett helhetsgrepp om denna kemikaliegrupp.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2018/19:2887 yrkande 5 att regeringen bör verka för att långsiktigt fasa ut PFAS i konsumentprodukter. Det är viktigt att Sverige fortsätter att driva på inom EU för att begränsa användningen av PFAS.

Farliga ämnen i byggprodukter

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 38 bör innehållet av farliga ämnen i byggprodukter regleras. Ett område där det krävs mer åtgärder för att säkerställa en giftfri vardag är kemikalieanvändning i byggmaterial och byggvaror. Detta är material som vi konstant är i kontakt med i våra hem, på arbetet och i vård och omsorg, men där man som enskild har små möjligheter att välja vad man omger sig med. Motionärerna vill därför att det införs ett europeiskt regelverk med krav på redovisning av kemikalieinnehåll i byggmaterialet och att det ska synas på innehållsdeklarationen. Vidare vill motionärerna utreda möjligheten att låta byggprodukter som används till golv, väggar och innertak omfattas av en kemikalieskatt. Arbetet i Sverige bör påskyndas och konsumenten skyddas från skadliga ämnen i byggprodukter som används till golv, väggar och innertak.

Kompletterande uppgifter

Reglering av silver i konsumentprodukter

I förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter (biocidförordningen) finns regler om biocidprodukter och biocidbehandlade varor. Den som importerar en biocidbehandlad vara till EU eller tillverkar varan inom EU ansvarar för att varan inte skadar människors hälsa eller miljön samt ansvarar för att märkningen är rätt enligt förordningen. Det är den som säljer varan som måste kontrollera att kraven på märkning är uppfyllda. Enligt Kemikalieinspektionens faktablad om regler för biocidbehandlade varor (april 2018) är syftet med märkning att informera om att varan innehåller biologiskt verksamma ämnen och hur konsumenterna kan använda varan utan att deras hälsa eller miljön kommer till skada. Märkningsinformationen bidrar även till att konsumenterna kan göra ett mer medvetet val, och därför är det också betydelsefullt att märkningen är synlig vid inköpstillfället.

Enligt artikel 58 i biocidförordningen ska märkningen av biocidbehandlade varor vara tydlig, lättläst och stanna kvar under varans användning samt bl.a. innehålla följande information:

- att varan innehåller en biocidprodukt
- ändamålet med behandlingen, hur det verksamma ämnet bidrar till varans funktion, t.ex. att ett ämne är tillsatt för att ta bort dålig lukt
- relevanta bruksanvisningar och eventuella nödvändiga försiktighetsåtgärder, t.ex. att den som använder varan måste göra något särskilt för att skydda människor eller miljö.

I Kemikalieinspektionens information om märkning av biocidbehandlade varor – en checklista till företag står bl.a. att märkningen inte behöver finnas på webbplatsen enligt lagstiftningen, men myndigheten rekommenderar att den finns där eftersom det hjälper konsumenter att göra medvetna val.

När det gäller ytterligare information om biocidbehandlade varor finns det gemensamma regler om reklam i förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen) som gäller för biocidprodukter. Enligt Miljödepartementet behöver det utredas närmare om det är möjligt, och i så fall i vilken utsträckning, att besluta om nationella regler om reklam för biocider och biocidbehandlade varor. När det gäller skyltning i butik kan det vara möjligt att införa nationella regler, men eftersom det kan innebära påverkan på handeln måste en sådan reglering sannolikt anmälas till kommissionen för att prövas om den är förenlig med fördraget, vilket bl.a. innebär att regleringen måste vara proportionerlig med hänsyn till syftet att skydda människors hälsa och miljön.

Kemikalieinspektionen utövade framför allt under 2014 och 2017–2018 tillsyn i projektform på regelområdet biocidbehandlade varor. Märkningsbristerna har varit stora såväl för silverbehandlade varor som för andra biocidbehandlade varor. Under 2019 kommer ett större samverkansprojekt med ett femtiotal kommuner att drivas på området. Resultat från projektet kommer troligtvis att publiceras våren 2020. Kemikalieinspektionen har även tagit fram informationsbrev om märkning av biocidbehandlade varor som skickats till relevanta företag.

När det gäller förbud mot silverbehandlade textilier är bestämmelserna så att biocidprodukter som innehåller silverföreningar som inte är godkända och/eller inte är under utvärdering inom ramen för EU:s biocidförordning inte får säljas i Sverige. De silverämnen som är under utvärdering är godkända minst så länge utvärderingen pågår. Sverige har utsetts till utvärderande medlemsland för ett antal olika silverföreningar som ingår i översynsprogrammet för biocider. Det är Kemikalieinspektionen som utför utvärderingen i egenskap av behörig myndighet. I uppgiften ingår att utvärdera de risker för människors hälsa och miljön som är förknippade med användningen av silver i olika typer av biocidprodukter. Resultatet av utvärderingen presenteras i en riskbedömningsrapport som ligger till grund för

kommissionens beslut om huruvida silverföreningar ska godkännas och därmed få användas som biocid även i framtiden.

Kemikalieinspektionen är klar med utvärderingen av fyra av de åtta–nio ämnen som de som myndighet är ansvariga för att utvärdera. När det gäller silverbehandlade textilier föreslår Kemikalieinspektionen att ämnena godkännas för användning, med undantag för vissa användningar där myndigheten har identifierat risker för människors hälsa eller miljön. Myndigheten föreslår att behandling av sportkläder eller underkläder samt behandling av textilier som används utomhus förbjuds. Biocidprodukt-kommittén vid Echa stöder Kemikalieinspektionens förslag. Kemikalieinspektionen ska nu komplettera sin utvärdering med att även utvärdera om ämnena kan ha hormonstörande egenskaper. Detta innebär att det kommer att dröja ytterligare tills kommissionen kan ta beslut om ett eventuellt godkännande.

När det gäller miljöeffekter och resistensutveckling av antibakteriella ämnen beslutade regeringen i april 2016 om en svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens. Mål 3 handlar om ansvarsfull användning av antibiotika, och regeringen anför att det är viktigt att antibakteriella ämnen används klokt, ansvarsfullt och evidensbaserat i olika typer av konsumentprodukter. I rapporten Reviderad tvärsektorieell handlingsplan mot antibiotikaresistens 2018–2020 – underlag för samverkansgruppens fortsatta arbete, som tagits fram på uppdrag av regeringen och utgår från regeringens strategi för arbetet mot antibiotikaresistens, framgår att Kemikalieinspektionen, tillsammans med Svenskt Vatten och Upphandlingsmyndigheten, ansvarar för att betona för allmänhet och företag vikten av att antibakteriella ämnen i kemiska produkter och varor används på rätt sätt, restriktivt och inte i onödan. Vidare ska Kemikalieinspektionen genomföra en kunskapssammanställning och analys av forskningsläget när det gäller samtidig resistens mot antibiotika och biocider. Det är viktigt att klargöra om t.ex. biocider bidrar till att öka (eller underhålla) spridningen av antibiotikaresistens. Eventuella slutsatser kan komma att användas i prövningen av verksamma ämnen och biocidprodukter.

Nanomaterial

Nanomaterial är ytterst små material som är i storleksordningen 1–100 nanometer. Nanomaterial framställs för att man vill utnyttja deras speciella egenskaper. Det kan t.ex. vara elektriska, optiska, magnetiska, kemiska eller mekaniska egenskaper. Nanomaterial används i många olika typer av produkter som färg, kosmetika, textilier, sportredskap och elektroniska produkter. Den extremt lilla storleken innebär att ett ämne kan få helt andra egenskaper när det förekommer som nanomaterial än i sin vanliga form. De speciella egenskaper som ett nanomaterial har kan innebära ökade risker för människor och miljö. Nanomaterial kan tas upp, spridas och verka i kroppen och i miljön på annat sätt än ämnena gör i sin normala storlek.

Inom Reach pågår ett arbete med att inkludera nanospecifik information. I april 2018 fick kommissionen stöd för sitt förslag om att revidera de nio bilagorna i Reachförordningen för att införa specifika bestämmelser om nanomaterial. De nya bestämmelserna innebär att bilagorna ska anpassas till nanomaterial och innehåller även en definition av nanomaterial. Bestämmelserna omfattar alla avsiktligt tillverkade nanomaterial oavsett när de kommit ut på marknaden, och bl.a. kommer det vid registrering krävas information om nanomaterialets förmåga att tas upp i kroppen och ekotoxikologiska egenskaper. De nya bestämmelserna ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2020.

Skälet till att införa särskilda informationskrav vid registrering av nanomaterial i kemikalielagstiftningen är att man på ett godtagbart sätt ska kunna hantera eventuella risker med nanomaterial. Kommissionen anser att riskhantering av nanomaterial bäst hanteras under Reachförordningen. Kommissionen konstaterade redan 2012 att den information om nanomaterial som i dag lämnas vid registreringar av ämnen enligt Reachförordningen inte är tillräcklig.

Echa har publicerat fem dokument som stöd inför registreringen av nanomaterial. Dokumenten inkluderar två nya publikationer och uppdateringar av tre existerande vägledningar för nanomaterial.

På nationell nivå har Kemikalieinspektionen infört ett nytt krav på att anmäla uppgifter om nanomaterial i kemiska produkter till myndighetens produktregister. Det finns sedan länge krav på att företag i Sverige ska registrera innehållet i kemiska produkter i Kemikalieinspektionens produktregister. De nya föreskrifterna innebär att de företag som rapporterar till produktregistret även måste ange om produkterna innehåller avsiktligt tillsatt nanomaterial. Syftet med den nya anmälningsplikten är att samla information om hur mycket och vilka nanomaterial som används i Sverige. Uppgifterna kan utgöra underlag om det i framtiden skulle behövas lagutveckling eller andra åtgärder när det gäller nanomaterial. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2018 och innebär att uppgifter om nanomaterial för första gången ska rapporteras till produktregistret i februari 2019.

Bisfenoler

Bisfenol A (BPA) används framför allt för att tillverka polykarbonat- och epoxiplaster. Polykarbonatplast används bl.a. i cd- och dvd-skivor och tandfyllningsmaterial. Det kan också användas i plastflaskor och matlådor. Epoxiplast kan användas i elektronik, byggmaterial, lim, som skyddande lack i konserv- och läskburkar samt vid renovering av vatten- och avloppsrör. Bisfenol A finns också i termopapper som används till kvitton och biljetter.

På EU-nivå är användning av bisfenol A reglerat i olika förordningar. Det är bl.a. förbjudet att använda ämnet i nappflaskor i hela EU. Från och med januari 2020 kommer ämnet också att vara förbjudet i termopapper som

används i bl.a. kvitton och biljetter. I samband med beslutet om termopapper gav kommissionen även i uppdrag till Echa att utreda i vilken grad företagen går över till termopapper med det liknande ämnet bisfenol S och om det behövs åtgärder för att även begränsa användningen av denna bisfenol. Echa har i en första rapport konstaterat att användningen av bisfenol S i termopapper fördubblades mellan 2016 och 2017. En ny studie ska utföras i början av 2019. Resultatet av dessa studier ska sedan ligga till grund för huruvida kommissionen ska föreslå en begränsning av bisfenol S.

Sedan i januari 2017 finns bisfenol A med på EU:s kandidatlista över särskilt farliga ämnen. Det innebär bl.a. att konsumenter på begäran har rätt att få information inom 45 dagar om en vara innehåller mer än 0,1 procent bisfenol A. Det finns även stränga regler för hur mycket bisfenol A som får läcka från leksaker. Den 26 november 2018 sänktes gränsvärdet ytterligare för bisfenol A i leksaker inom EU. Gränsvärdet för hur mycket barn ska tillåtas få i sig av ämnet om de stoppar leksaken i munnen sänktes från 0,1 milligram per liter till 0,04 milligram per liter.

Vidare har ny lagstiftning antagits inom EU som bl.a. innebär att material och produkter som kan överföra bisfenol A till livsmedel som riktar sig till barn mellan noll och tre år förbjuds. Sverige har sedan tidigare stränga regler när det gäller bisfenol A och livsmedel och har haft ett nationellt förbud mot bisfenol A i matförpackningar för barn upp till tre år. Gränsvärdet för överföring från förpackning/material till livsmedel sänks från 600 mikrogram BPA per kilo till 50 mikrogram BPA per kilo livsmedel. Den nya lagstiftningen har utökats så att den också omfattar lacker och ytskikt i livsmedelsförpackningar. Enligt information från Näringsdepartementet ger den nya lagstiftningen goda säkerhetsmarginaler för bisfenol A i material som kommer i kontakt med livsmedel, t.ex. lacker och ytskikt i förpackningar. De nya reglerna tillämpas från den 6 september 2018.

Sverige har sedan den 1 september 2016 ett nationellt förbud mot bisfenol A vid gjutning av nya plaströr inuti befintliga tappvattenrör – rörfodring eller s.k. relining av dricksvattenrör.

Vidare har Kemikalieinspektionen inom ramen för handlingsplanen för en giftfri vardag identifierat 37 bisfenoler, utöver bisfenol A, som kan finnas på den europeiska marknaden och som kan vara hormonstörande (Bisfenoler – en kartläggning och analys, Rapport från ett deluppdrag inom Handlingsplanen för en giftfri vardag, rapport 5/17). Kemikalieinspektionen kommer att bevaka hur bisfenolerna används och arbeta för att öka kunskapen om ämnena. Sex av de ämnen som undersökts i rapporten, bland dem bisfenol A, har både hälsoegenskaper och användningsmönster som enligt Kemikalieinspektionens bedömning skulle kunna bli problematiska. Dessa sex ämnen är redan under granskning inom ramen för EU:s gemensamma kemikalielagstiftning Reach. Det innebär att användningen av ämnena kan komma att regleras på EU-nivå. För två av ämnena är Kemikalieinspektionen utvärderande myndighet. Eftersom ämnena för närvarande hanteras inom EU-lagstiftningen föreslår

Kemikalieinspektionen i nuläget inte några nya nationella regler som begränsar användningen av bisfenoler i Sverige.

I rapporten konstaterar Kemikalieinspektionen att det finns skäl att fortsätta granska ämnesgruppen bisfenoler. Kemikalieinspektionen har därför tagit fram en plan för myndighetens fortsatta arbete med ämnesgruppen. Bland annat ska myndigheten aktivt sprida resultaten från rapporten till forskare och andra myndigheter. Kemikalieinspektionen ska även informera berörda företag och branscher i Sverige om resultaten och vid behov inleda dialog med företagen.

Högfluorerade ämnen

Högfluorerade ämnen (per- och polyfluorerade alkylsubstanser), s.k. PFAS-ämnen, har upptäckts i dricksvatten på senare år. De är extremt långlivade i naturen och kan störa reproduktionsförmågan. Regeringen har som en av sina högsta prioriteringar att arbeta strategiskt för att kartlägga användningen av högfluorerade ämnen, verka för utfasning av farliga ämnen och öka kunskapen om PFAS-föreningarnas utbredning (skr. 2015/16:169).

Högfluorerade ämnen är ett av fokusområdena i handlingsplanen för en giftfri vardag. Kemikalieinspektionen redovisade i juli 2016 en strategi för regeringen för att minska användningen av högfluorerade ämnen som kan förorena miljön (Strategi för att minska användningen av högfluorerade ämnen, PFAS – Delrapport från ett regeringsuppdrag, rapport 9/16). En viktig del i strategin är bl.a. samarbete mellan olika myndigheter och andra aktörer och att öka kunskapen om ämnena. Kemikalieinspektionen redovisar i rapporten Handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2017, slutredovisning (rapport 6/17) att problematiken med PFAS, och i första hand föreningen av grund-, yt- och dricksvatten, är så komplex att det har funnits behov av att förstärka samarbetet mellan samhällets aktörer. Därför har Kemikalieinspektionen tillsammans med Livsmedelsverket initierat ett brett nätverk för myndigheter, forskare, länsstyrelser, kommuner och vattenproducenter. Kemikalieinspektionen driver även ett nätverk mellan närmast berörda svenska myndigheter. Kemikalieinspektionen ingår även i ett nätverk på EU-nivå som Echa driver och är aktiv i flera PFAS-relaterade forskningsprogram och nätverk både i Sverige och inom EU. Kemikalieinspektionen har också täta kontakter med forskare, vilket är nödvändigt för att bevaka den senaste kunskapen på området. Det finns även ett nordiskt samarbete, Nordiska kemikaliegruppen (NKG), som är en del av Nordiska ministerrådet för miljö.

Vidare har 37 myndigheter och forskningsinstitutioner i Sverige kommit överens om att utöka sitt samarbete för att hantera problemen med högfluorerade ämnen (PFAS). Myndigheterna har undertecknat en gemensam avsiktsförklaring om att samarbeta för att minska riskerna och öka kunskapen om PFAS.

Kemikalieinspektionen har i enlighet med uppdraget för en giftfri vardag påbörjat arbetet med en EU-gemensam handlingsplan för PFAS. Som ett steg i arbetet har Kemikalieinspektionen med stöd av medel från NKG organiserat och genomfört en workshop. Syftet med workshoppen var att diskutera och arbeta för att det tas fram en EU-gemensam handlingsplan med politiska och regulatoriska strategier för PFAS. På workshoppen identifierades ett antal områden som behöver utvecklas för att förbättra möjligheterna att hantera problematiken med PFAS. Baserat på resultaten från workshoppen har Kemikalieinspektionen lämnat förslag till en underliggande strategi om svårnedbrytbara (persistenta) ämnen som skulle kunna ingå i EU:s strategi för giftfri miljö.

Under 2013–2016 lämnade Kemikalieinspektionen in förslag till harmoniserad klassificering och identifiering som särskilt farliga ämnen för perfluoronansyra (PFNA) och perfluordekansyra (PFDA). Båda ämnena har nu en harmoniserad klassificering och har tagits upp på kandidatförteckningen. Myndigheten har även lämnat in ett förslag på att perfluorhexansulfonsyra (PFHxS) ska betraktas som ett särskilt farligt ämne, och i juni 2017 togs PFHxS upp på kandidatförteckningen. Kemikalieinspektionen har även tillsammans med andra medlemsländer påbörjat ett arbete för att undersöka hur PFAS, som är mycket persistenta och rörliga i miljön, men som inte med dagens kunskap uppfyller kriterierna för bioackumulation och toxicitet, bäst bör hanteras inom Reachförordningen.

I december 2016 beslutade EU:s medlemsländer om att förbjuda flera miljöfarliga ämnen som är baserade på fluor. Förbudet träder i kraft om tre år och gäller ämnet PFOA och ämnen som kan omvandlas till PFOA (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20). Ämnena kan i dag finnas i bl.a. impregnerade klädesplagg. EU har nominerat PFOA för global utfasning i Stockholmskonventionen, och beslut förväntas vid partsmötet 2019 (skr. 2015/16:169).

Kemikalieinspektionen och den tyska miljömyndigheten UBA lämnade i december 2017 gemensamt in ett förslag till Echa om att förbjuda sex högfluorerade ämnen. Det föreslagna förbudet omfattar även andra PFAS-ämnen som kan brytas ned till något av dessa sex ämnen. Detta innebär att förslaget totalt gäller en grupp med omkring 200 högfluorerade ämnen som återfinns i en mängd varor, t.ex. textilier, livsmedelsförpackningar, rengöringsmedel och kosmetika. Syftet med förslaget är att förhindra att ämnena börjar användas när andra högfluorerade ämnen fasas ut, exempelvis ämnet PFOA som kommer att bli förbjudet inom EU fr.o.m. 2020. Echa har överlämnat sitt yttrande om begränsningsförslaget till kommissionen. Beslut om eventuella begränsningar för denna grupp av ämnen väntas under 2019.

På nationell nivå har Kemikalieinspektionen beslutat att företag ska bli skyldiga att lämna uppgifter om högfluorerade ämnen (PFAS) till myndighetens produktregister. Ändringen innebär att företag som i dag rapporterar till Kemikalieinspektionens produktregister även måste ange om produkterna innehåller avsiktligt tillsatta PFAS-ämnen. Ämnen som är

klassificerade som farliga ska redovisas oavsett i vilka halter de förekommer. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2019. Det innebär att uppgifter om PFAS ska rapporteras till produktregistret för första gången i februari 2020.

Farliga ämnen i byggprodukter

Krav på byggnader till skydd för vår hygien, hälsa och miljö finns bl.a. i plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, och plan- och byggförordningen (2011:338), förkortad PBF. Enligt 8 kap. 4 § 3 PBL ska ett byggnadsverk ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön. I 3 kap. 9 § PBF står följande:

För att uppfylla det krav på skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö som anges i 8 kap. 4 § första stycket plan- och bygglagen (2010:900) ska ett byggnadsverk vara projekterat och utfört på ett sådant sätt att det inte medför en oacceptabel risk för användarnas eller grannarnas hygien eller hälsa, särskilt inte som följd av

1. utsläpp av giftig gas,
2. förekomst av farliga partiklar eller gaser i luften,
3. farlig strålning,
4. förorening eller förgiftning av vatten eller mark,
5. bristfällig hantering av avloppsvatten, rök eller fast eller flytande avfall, eller
6. förekomst av fukt i delar av byggnadsverket eller på ytor inom byggnadsverket.

Regler om material och byggprodukter och olägenheter för människors hälsa finns även i Boverkets byggregler (BBR). Där anges bl.a. att material eller byggprodukter som används i byggnaden inte ska påverka inomhusmiljön eller byggnadens närmiljö negativt.

När det gäller kemiska ämnen i byggmaterial anförde miljöminister Karolina Skog i maj 2017 följande som svar på fråga 2016/17:1329:

Att minska riskerna med kemikalier i människors vardag och inte minst att skydda våra barn bättre är en prioriterad fråga för regeringen. Sverige arbetar aktivt inom EU för att öka takten i utfasningen av särskilt farliga ämnen och att minska riskerna med exponeringen för övriga farliga ämnen. När EU:s regelverk inte räcker ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. I regeringens uppdrag till Kemikalieinspektionen om en handlingsplan för en giftfri vardag 2015–2017 ingår därför att undersöka och i lämpliga fall föreslå nationella begränsningar.

Kemikalieinspektionen har till regeringen i december 2015 lämnat förslag att nationella gränsvärden läggs fast för hur mycket hälsoskadliga kemiska ämnen som får avges från byggprodukter. Syftet är att förbättra inomhusmiljön och minska riskerna för barn och andra mot farliga ämnen som kan finnas inomhus. De nya reglerna föreslås omfatta byggprodukter som används för att konstruera golv, väggar och innertaksektioner och omfattar över 150 ämnen. Fokus är på klassificerade särskilt farliga ämnen samt ämnen med dokumenterad påverkan, t.ex. emissioner från golv med ftalater.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att det är viktigt att påverka utvecklingen inom EU. När EU:s regelverk inte räcker till ska Sverige ha ambitionen att pröva att gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier. Regeringen har redan tagit initiativ till flera förbud, och ett förslag om gränsvärden för avgivning av flyktiga ämnen från byggprodukter bereds i Regeringskansliet.

Boverket lade under 2015 i samråd med flera andra myndigheter fram ett förslag om att införa krav på ett dokumentationssystem för byggprodukter vid nyproduktion av vissa byggnader. Den s.k. loggboken innebär att produktinformation om de byggprodukter som ingår i byggnadsverket måste sparas. Användningen av en loggbok ger ett bättre kunskapsunderlag och en ökad spårbarhet för använda produkter och material i byggnadsverk, inklusive farliga ämnen. Boverket fick i uppdrag av regeringen att komplettera förslaget om en s.k. loggbok. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 15 juni 2018 (Boverkets rapport 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter). Förslaget var på remiss till mitten av december 2018 och är nu under beredning.

Vidare beslutade regeringen den 23 februari 2017 att tillsätta en kommitté för att genomföra en genomgripande översyn av Boverkets byggregler m.m. I det andra delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51) utreder kommittén behovet av styrmedel för att minska miljöpåverkan inklusive minskad spridning av särskilt farliga ämnen under byggprocessen. Kommittén föreslår bl.a. att regeringen bör verka för en reglering av innehållsförteckningar för byggprodukter inom EU-samarbetet. Betänkandet har remitterats och är nu under beredning inom Regeringskansliet.

När det gäller EU-nivån och de krav som finns där ska tillverkaren av byggprodukter enligt artikel 6.5 i förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter, den s.k. byggproduktförordningen, tillsammans med prestandadeklarationen redovisa innehåll av särskilt farliga ämnen, dvs. ämnen på kandidatförteckningen enligt Reachförordningens artikel 31 och 33.

Om ett ämne finns upptaget på kandidatförteckningen innebär det att leverantörer av varor som innehåller detta ämne i en koncentration över 0,1 procent är skyldiga att ge tillräckligt med information till mottagarna av artikeln för att möjliggöra en säker användning av varan. Detta gäller om mottagarna är industriella eller yrkesmässiga användare och distributörer. Leverantören av artikeln måste lämna denna information inom 45 dagar, utan kostnad. Detta gäller också byggprodukter (enligt byggproduktförordningen).

Kommissionen har publicerat en rapport i enlighet med artikel 67.1 i byggproduktförordningen där den gått igenom dagens lagstiftning och praxis i medlemsländerna när det gäller byggprodukter (COM(2014) 511). Kommissionen kom bl.a. fram till att de nuvarande bestämmelserna i byggproduktförordningen i tillräcklig utsträckning tillgodoser det särskilda behovet av information om innehållet av farliga ämnen i byggprodukter för att

stärka den inre marknaden för byggprodukter. Det bör dock bedömas vidare – och om tillämpligt behandlas enligt relevanta instrument i EU:s lagstiftning – om det finns ett behov av ytterligare alternativ för att informera slutanvändare om förekomsten av ämnen i byggprodukter och för att kunna garantera en hög nivå av skydd för säkerhet och hälsa för arbetstagare som använder byggprodukter och användare av byggnadsverk, inbegripet hänsyn till krav på återvinning och/eller återanvändning av delar eller material.

Enligt uppgift från Miljödepartementet har kommissionen tagit fram en harmoniserad metod för att mäta avgivning av flyktiga och semiflyktiga ämnen (VOC och SVOC). Om ett medlemsland har bindande lagkrav för emissionsmätning blir metoden relevant i det landet. Enligt Kemikalieinspektionen förbättrar metoden genomförandet av det lagförslag om gränsvärden för avgivning av flyktiga ämnen från byggprodukter som nu håller på att beredas i Regeringskansliet (se ovan) och innebär en obligatorisk emissionsmätning och gränsvärden för VOC och SVOC i golv-, vägg- och takprodukter.

När det gäller kemikalieskatt beslutade regeringen i december 2013 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera behovet av nya ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet och, om sådant behov finns, vilken typ av styrmedel som har bäst förutsättningar att vara verkningsfullt och kostnadseffektivt. Utredningen, som tog namnet Kemikalieskatteutredningen, redovisade sitt uppdrag den 30 mars 2015 i betänkandet Kemikalieskatt – Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier (SOU 2015:30). Utredningen valde att ta fram förslag som minskar förekomsten av farliga ämnen i människors hemmiljö och föreslog bl.a. en skatt på golvbeläggningmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 Förslag till statens budget för 2017, finansplan och skattefrågor) gör regeringen med beaktande av Kemikalieinspektionens rapport Hälsoskadliga kemiska ämnen i byggprodukter – förslag till nationella regler (rapport 8/15) bedömningen att det inte finns skäl att för tillfället gå vidare med Kemikalieskatteutredningens förslag om en punktskatt på golvbeläggningmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

Utskottets ställningstagande

Reglering av silver i konsumentprodukter

Inledningsvis vill utskottet understryka vikten av att begränsa och reglera farliga ämnen för att uppnå miljökvalitetsmålet Giffri miljö. Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat olika farliga ämnen och vikten av att begränsa dessa till skydd för människors hälsa och miljön.

När det gäller silver som används i textilier i ett antibakteriellt syfte konstaterar utskottet att det i dag är tillåtet att använda silver i detta syfte men att arbete pågår på EU-nivå. Kemikalieinspektionen har i sitt arbete som

utvärderande medlemsland för ett antal olika silverföreningar som ingår i översynsprogrammet för biocider föreslagit ett förbud mot att använda silver vid bl.a. behandling av sportkläder och textilier som används utomhus. Utskottet ser fram emot resultatet av detta arbete.

Vidare finns det bestämmelser för märkning av och information om biocidbehandlade varor i olika förordningar på EU-nivå. Utskottet noterar att om ytterligare informationskrav ska vara aktuella måste bl.a. hänsyn tas till den inre marknaden och den fria rörligheten av varor. Kemikalieinspektionens informationsinsatser om märkning av biocidbehandlade varor och tillsyn på området är viktiga i sammanhanget.

Utskottet anser att antibiotikaresistens är en utmaning som måste tacklas på alla nivåer. Den svenska strategin mot antibiotikaresistens, som omfattar arbetet nationellt samt inom EU och internationellt, är ett betydelsefullt initiativ med tydliga mål och prioriteringar. Utskottet noterar i sammanhanget att mål 3 tar upp vikten av att antibakteriella ämnen används klokt och ansvarsfullt i konsumentprodukter och att Kemikalieinspektionen bl.a. ska göra en kunskapssammanställning och analys över forskningsläget när det gäller samtidig resistens mot antibiotika och biocider.

Utskottet anser att i avvaktan på resultatet av dessa pågående arbeten bör motionerna 2018/19:1394 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2018/19:2426 (C) yrkande 36 lämnas utan vidare åtgärd.

Nanomaterial

Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete inom Reach med att inkludera nanospecifik information. Bestämmelser har antagits på EU-nivå om att bilagorna i Reach ska anpassas till nanomaterial. Det är positivt att EU:s kemikalielagstiftning anpassas så att informationen om nanomaterial är tillräcklig för att identifiera risker eller säker användning. Vidare noterar utskottet att det finns ett nytt krav på nationell nivå att anmäla uppgifter om nanomaterial i kemiska produkter till Kemikalieinspektionens produktregister i syfte att samla information om hur mycket och vilka nanomaterial som används i Sverige.

Motion 2018/19:2726 (KD) yrkande 11 avstyrks med hänvisning till redovisningen ovan.

Bisfenoler

Utskottet anser att det behövs krafttag för att begränsa och förbjuda bisfenol A som anses vara hormonstörande och som därmed kan skada vår fortplantningsförmåga. Det är positivt att regleringar av bisfenol A på olika områden har skärpts under de senaste åren. Utskottet noterar att även andra bisfenoler kan vara hormonstörande. Det är viktigt att begränsa även dessa ämnen. Inom ramen för handlingsplanen för en giftfri vardag kommer Kemikalieinspektionen att fortsätta granska ämnesgruppen bisfenoler och föreslå begränsningar där så är motiverat ur hälso- och miljösynpunkt.

Utskottet föreslår att motion 2018/19:2726 (KD) yrkande 12 lämnas utan åtgärd i avvaktan på resultatet av detta pågående arbete.

Högfluorerade ämnen

Det finns ett stort behov av att komma till rätta med spridningen av s.k. PFAS-ämnen i miljön eftersom de är extremt långlivade i naturen och bl.a. kan störa reproduktionsförmågan. Det är därför positivt att regeringen ser det som en av sina högsta prioriteringar att kartlägga användningen av ämnena och verka för en utfasning av dessa. Utskottet vill särskilt uppmärksamma de olika samarbeten som pågår mellan myndigheter och olika aktörer i samhället, och vikten av dessa för att komma till rätta med denna problematik. Det är enligt utskottet angeläget att kunskapen om ämnen ökar och att arbetet med att kartlägga, förbjuda och fasa ut användningen av dessa fortsätter.

Utskottet noterar att det pågår arbete på EU-nivå med att begränsa och förbjuda miljöfarliga ämnen baserade på fluor, bl.a. PFOA, och vill särskilt framhålla Kemikalieinspektionens och den tyska miljömyndighetens förslag om att förbjuda sex högfluorerade ämnen och ämnen som kan brytas ned till dessa, vilket kan resultera i att minst 200 högfluorerade ämnen förbjuds. Utskottet ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete.

Med hänsyn till det omfattande arbete som pågår på området och i avvaktan på resultatet av detta anser utskottet att motionerna 2018/19:2726 (KD) yrkande 13 och 2018/19:2887 (M) yrkande 5 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Farliga ämnen i byggprodukter

Utskottet noterar att det pågår arbete med att minska spridningen av särskilt farliga ämnen under byggprocessen och vid val av byggmaterial. Bland annat bereds ett förslag i Regeringskansliet om att regeringen bör verka för en reglering av innehållsförteckningar för byggprodukter inom EU-samarbetet. På nationell nivå har Boverket lämnat förslag på en s.k. loggbok som kan ge en ökad spårbarhet av farliga ämnen i byggprodukter. Det är positivt att det pågår arbete med att ta fram verktyg för den som vill arbeta förebyggande med byggmaterial för att minska risker för människors hälsa och miljön från kemikalier. I detta sammanhang noterar utskottet att regeringen också bereder ett förslag om gränsvärden för avgivning av flyktiga ämnen från byggprodukter.

När det gäller en kemikalieskatt konstaterar utskottet att regeringen gör bedömningen att det för tillfället inte finns skäl att gå vidare med Kemikalieskatteutredningens förslag om en punktskatt på golvbeläggingsmaterial, väggbeklädnad och takbeklädnad av polymerer av vinylklorid.

Med hänvisning till redovisningen ovan föreslår utskottet att motion 2018/19:2426 (C) yrkande 38 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av pågående arbete.

Information till konsumenter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om information till konsumenter inom Reach och om att standardisera allergimärkning.

Jämför reservation 13 (M) och 14 (KD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10 bör regeringen verka för att skapa lättillgänglig och konsumentinriktad information inom Reach. Det ska inte krävas att man är kemist för att som konsument kunna välja giffria alternativ.

Kommittémotion 2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 14 handlar om att standardisera allergimärkningen. Miljömärkning och allergimärkning är viktiga verktyg för att konsumenter ska kunna göra kloka val av produkter. Motionärerna vill uppmuntra konsolidering och standardisering av märkning av produkter, en öppnare dialog mellan företag och konsumenter samt ett bättre samarbete mellan intressenter.

Kompletterande uppgifter

I den europeiska kemikalielagstiftningen Reach finns krav på att företag ska lämna information i leverantörskedjan om särskilt farliga ämnen på kandidatlistan. Om ett sådant ämne finns i mer än 0,1 procent i en vara måste företaget meddela detta till yrkeskunder i hela leverantörskedjan. Vanliga konsumenter har rätt att på begäran få information om ifall varorna innehåller farliga ämnen inom 45 dagar.

Vidare deltar Kemikalieinspektionen och Sveriges Konsumenter i ett samarbetsprojekt där myndigheter och organisationer från 13 EU-länder tillsammans utvecklar en mobilapplikation med information om farliga kemikalier i varor. Via applikationen ska konsumenter enkelt kunna få information om ifall en vara innehåller farliga ämnen och ställa frågor till leverantörerna. Projektet finansieras av EU:s miljöprogram Life och kommer att pågå under fem år, från september 2017 till augusti 2022. I projektet ingår även informationsinsatser i de deltagande EU-länderna för att öka medvetenheten bland konsumenter och leverantörer samt för att fasa ut produkter med farliga kemikalier.

Regeringen har även gett Konsumentverket i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter och andra aktörer ansvara för att tillhandahålla och samordna en upplysningstjänst med opartisk information och vägledning till konsumenter (SFS 2014:110). Konsumentinformation inom ramen för handlingsplanen för en giffri vardag ska vara en del av tjänsten. Som ett

resultat av nämnda uppdrag öppnades i mars 2015 konsumentupplysnings-tjänsten Hallå konsument. Det är en rikstäckande upplysningstjänst som samordnas av Konsumentverket i samarbete med kommunernas konsumentverksamhet, de fyra konsumentbyråerna och tolv utpekade myndigheter. Under rubriken Miljö och hållbarhet och underrubriken Kemikalier kan konsumenten på ett enkelt sätt få upplysningar om följande: Märkning av kemiska produkter, Använda och förvara kemikalier, Antibakteriellt behandlade varor, Barn och kemikalier, Kemikalier i textilier, Din rätt att få information om kemikalier i varor samt Nanomaterial och nanoteknik.

Kemikalieinspektionen har även fördjupad konsumentinformation på sin webbplats för att ge konsumenter hjälp att göra medvetna val. Jämfört med Hallå konsument ger inspektionens webbplats mer utförlig information. Det går bl.a. att fördjupa sig i 19 olika grupper av varor och kemiska produkter.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) anförs att mängden information om förekomsten av farliga ämnen i varor som omfattas av Reach utökas kontinuerligt genom att fler särskilt farliga ämnen identifieras och listas. Under 2017 utökades förteckningen med åtta nya ämnen, och den innehåller nu totalt 181 särskilt farliga ämnen. Kommissionens målsättning är att alla relevanta särskilt farliga ämnen ska vara identifierade till 2020.

När det gäller märkningsfrågor finns det ett flertal bestämmelser som reglerar märkning av olika produkter ur allergisynpunkt. Det finns bl.a. krav i förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen) på märkning av kemiska produkter som kan ge allergiska reaktioner. Kemiska ämnen och produkter som bedöms vara allergiframkallande ska märkas med en s.k. faroangivelse som anger att ämnet eller produkten är allergiframkallande.

Av regeringens skrivelse Giftfri vardag (skr. 2015/16:169) framgår att Kemikalieinspektionen i handlingsplanen för en giftfri vardag har prioriterat arbetet med allergiframkallande ämnen. Med inriktning på allergiframkallande ämnen har myndigheten lämnat förslag på harmoniserade klassificeringar av farliga ämnen i EU, inspekterat företag för att kontrollera att de följer lagstiftningen och haft dialoger med företag för att de ska gå längre än vad lagstiftningen kräver.

Under 2018 lanserade Astma- och Allergiförbundet i Sverige, Norge och Danmark en gemensam nordisk produktmärkning: Asthma Allergy Nordic. Den nordiska rekommendationen av produkter ska ses som en vägledning för konsumenten i sökandet efter produkter som är bra ur allergisynpunkt. Syftet är att medlemmarna ska känna sig hjälpta i sitt val av produkter. Förbundet har tillsammans med experter utarbetat kriteriedokument för ett antal olika produktgrupper.

När det gäller miljömärkning har Konsumentverket tagit fram en oberoende märkningsguide, Miljömärkningsguiden, för att hjälpa konsumenter att kunna handla mer hållbart. En miljömärkning innebär att en vara ska uppfylla vissa krav som satts upp av t.ex. en miljömärkningsorganisation. Märkningen är

framtagen av en s.k. tredjepart som är oberoende från den som säljer eller tillverkar varan. Kraven, som är skarpare än lagstiftning, ska regelbundet följas upp och skärps successivt. Svanen och Bra Miljöval är exempel på miljömärkningar.

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg. omr. 18) framgår att Miljömärkning Sverige, som har det övergripande ansvaret för miljömärkena Svanen och EU-blomman i Sverige, har bedrivit ett aktivt arbete med kriterieutveckling och licensiering.

Nordisk miljömärkning (Svanen) ska följa de riktlinjer som fastställts av Nordiska ministerrådet (reviderades senast 2014), vilka bl.a. slår fast att Svanen ska bedriva en samnordisk utveckling och revidering av kriterier med höga miljö-, klimat- och kvalitetskrav samt en objektiv kontroll. Beslut om kriterier fattas av den nordiska miljömärkningsnämnden, som består av representanter från alla nordiska länder.

Miljömärkning Sverige liksom de övriga nordiska miljömärkningssekreteriater arbetar med kriterier för Svanen utifrån de procedurer och principer som vägleder en typ 1-märkning i enlighet med ISO 14024, där det bl.a. finns krav på transparenta och öppna processer. Detta sker även på basis av en omfattande dialog med miljömärkningens intressenter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Kemikalieinspektionen och Konsumentverket arbetar med att förbättra tillgången till konsumentvänlig information om kemikalier på olika sätt. Samarbetsprojektet där en mobilapplikation utvecklas med information om farliga kemikalier i varor anser utskottet är särskilt intressant i sammanhanget eftersom den kan bidra till att öka medvetenheten om kemikalier i varor. Det är även positivt att fler särskilt farliga ämnen identifieras kontinuerligt och listas inom Reach. Konsumenterna ska kunna göra informerade och trygga val när det gäller varors innehåll av kemiska ämnen.

Utskottet noterar att en gemensam nordisk allergimärkning har lanserats som ska hjälpa konsumenterna vid val av produkter. Konsumentverket har även tagit fram en miljömärkningsguide för att hjälpa konsumenterna att kunna handla mer hållbart. Miljömärkning Sverige har bedrivit ett aktivt arbete med kriterieutveckling.

Med hänvisning till ovanstående redovisning lämnas motionerna 2018/19:2726 (KD) yrkande 14 och 2018/19:2887 (M) yrkande 10 utan vidare åtgärd.

Tillsyn och kontroll av farliga ämnen i produkter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kontroll av farliga ämnen, marknads tillsyn och riktlinjer vid marknads kontroll av kemikalier.

Jämför reservation 15 (M) samt särskilt yttrande 1 (C) och 2 (L).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35 bör kontrollen av farliga ämnen i kläder och andra varor öka. Det behövs ett stärkt arbete med tillsyn särskilt när det gäller produkter i vår vardag så att farliga varor hittas och kan stoppas.

I partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del yrkas på ett Sverige fritt från gifter. För att uppnå detta behövs bl.a. en förbättrad marknads tillsyn, framför allt över konsumentprodukter, med särskilt fokus på produkter riktade mot barn.

Även kommittémotion 2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7 tar upp marknads kontrollen av kemikalier, och motionärerna anser att regeringen bör verka för att bättre riktlinjer fastställs för dessa. Marknads kontroller är nödvändiga för att upprätthålla en sund och rättvis konkurrens, och motionärerna vill öka både kvantiteten och kvaliteten på dessa. Regeringen bör ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram riktlinjer för bättre marknads kontroll av kemikalier som tar hänsyn till riskerna med spridning och exponering.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) redovisas att handlingsplanen för en giftfri vardag 2018–2020 bidrar till att stärka och utveckla tillsynen. Under 2017 undersöktes innehållet av farliga ämnen i små varor som barn kan stoppa i munnen. De varor som valdes ut var främst varor gjorda av mjuk PVC-plast och små inredningsvaror i metall, t.ex. ljuslyktor och prydnadsaker. Totalt inspekterades 59 företag, och från dessa kontrollerades 162 varor. Cirka 10 procent av varorna innehöll förbjudna ämnen. Resultat från tidigare undersökningar indikerar att billiga elektriska varor har flest brister. Vidare inleddes under 2017 en bred undersökning för att ta reda på om det förekommer farliga ämnen i intymhygienprodukter. Reglerna om märkning av biocidbehandlade varor började gälla 2013, men genomfördes fullt ut först den 1 mars 2017. Kemikalieinspektionen har informerat närmare 200 företag som marknadsför biocidbehandlade varor om reglerna och hur de själva kan kontrollera att de säljer tillåtna varor. Regeringen anför i budgetpropositionen att genom tillsyns arbetet förbättras företagens regel efterlevnad successivt.

I skrivelsen Giftfri vardag (skr. 2015/16:169) anförts att satsningen på handlingsplanen för en giftfri vardag har möjliggjort för Kemikalieinspektionen att kraftigt utöka resurserna för operativ tillsyn, tillsynsvägledning och kemiska analyser för kontroll av hur företagen följer regler om farliga ämnen i varor. Mätt i kostnader var Kemikalieinspektionens tillsyn över varor tre till fyra gånger större under 2012–2014 än 2010. Drygt 500 varor analyserades under 2013 i fråga om innehåll av farliga ämnen, jämfört med ca 80 varor 2010. Under 2014–2015 analyserade myndigheten i genomsnitt ungefär 360 varor per år. Antalet inspektioner på plats hos företag som säljer varor tredubblades från 2010 till 2014.

Regeringen gav i december 2016 Kemikalieinspektionen i uppdrag att arbeta med att kartlägga förekomsten av farliga ämnen i produkter och varor som ännu inte är begränsade inom EU. Kartläggningen ska främst ta sikte på särskilt farliga ämnen men kan även omfatta farliga ämnen i de fall det är relevant för att skydda människors hälsa och miljön. Barn och unga prioriteras, och ett jämställdhetsperspektiv ska beaktas. Framför allt ska förekomsten i konsumenttillgängliga varor och produkter kartläggas. I uppdraget kartlägger Kemikalieinspektionen olika material, branscher, kemiska ämnesgrupper och specifika produkttyper. Syftet är att ta reda på om det finns farliga ämnen i varor och kemiska produkter där allmänheten riskerar att exponeras. Denna kunskap behövs för att kunna prioritera vilka kemiska ämnen som kan behöva åtgärdas. I september 2018 överlämnade myndigheten en delredovisning till regeringen, och uppdraget ska slutredovisas i december 2020.

Enligt 6–10 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en myndighet som tilldelats operativa tillsynsuppgifter avsätta resurser som i tillräcklig grad motsvarar behovet av tillsyn samt ha personal med tillräcklig kompetens för tillsynsarbetet. Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 18.5 i förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter inrätta, genomföra och regelbundet uppdatera program för marknadskontroll. Av Kemikalieinspektionens tillsyns- och marknadskontrollplan för 2018 (tillsyn 2/18 Kemikalieinspektionen) framgår att Kemikalieinspektionens operativa tillsyn i huvudsak är inriktad på utsläppande och tillhandahållande på marknaden och därför utgör marknadskontroll.

I tillsynen kontrollerar Kemikalieinspektionen bl.a. att produkter och varor som tillhandahålls på marknaden inte innehåller förbjudna ämnen, att kemiska produkter är korrekt anmälda till produktregistret samt att bekämpningsmedel är godkända. Dessutom kontrolleras att bekämpningsmedel och andra kemiska produkter är rätt klassificerade och att informationskraven i form av märkning och säkerhetsdatablad är uppfyllda. Kemikalieinspektionens övergripande mål i tillsynen är riskminskning. Några kriterier som kan vara aktuella vid urval är produkter/företag med tillverkning/import av stora volymer eller många produkter vars produkter medför stor exponering och/eller stor spridning, produkters farlighetsklassificering, användningsområde (produkter som används mer frekvent av t.ex. barn) etc.

Av Kemikalieinspektionens senaste årsredovisning framgår att en viktig del av myndighetens arbete med tillsyn av varor är att fokusera på de områden där insatser kan ge mest effekt. Tillsynsinsatser prioriteras utifrån en fastställd strategi, Strategi för tillsyn över kemikalier i varor (tillsyn 4/16) och baseras på kriterier som bl.a. innefattar

- risk för att människor, särskilt barn, eller miljö utsätts för skador
- sannolikhet att ett farligt ämne kan finnas i en vara
- rättsliga och praktiska möjligheter att utöva tillsyn (tillsynsbarhet).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att en tillsyn med likartad kvalitet och omfattning inom hela EU är viktig för att åstadkomma lika konkurrensvillkor för företagen. En välutvecklad tillsyn stöder dessutom företagen i deras arbete med att följa kemikaliereglerna.

Utskottet noterar att tillsynen har stärkts och utvecklats i och med handlingsplanen för en giftfri vardag. Kemikalieinspektionens operativa tillsyn, tillsynsvägledning och kemiska analyser har utökats kraftigt. Vidare ska förekomsten av farliga ämnen i främst konsumenttillgängliga varor och produkter kartläggas. I detta sammanhang vill utskottet poängtera vikten av en effektiv tillsyn för att kunna begränsa farliga ämnen i varor.

Kemikalieinspektionen ska enligt gällande lagstiftning inrätta, genomföra och regelbundet uppdatera program för marknads kontroll. För prioriteringen av tillsynsinsatser finns en fastställd strategi med kriterier som bl.a. innefattar risk för att människor, särskilt barn, eller miljön utsätts för faror.

Utskottet bedömer att motionerna 2018/19:2255 (L) yrkande 26 i denna del, 2018/19:2426 (C) yrkande 35 och 2018/19:2887 (M) yrkande 7 kan lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till redovisningen ovan.

Sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område.

Motionen

I motion 2018/19:900 av Maria Gardfjell och Rasmus Ling (båda MP) yrkande 1 anförs att sanktionsväxling bör införas på kemikalielagstiftningens område. Miljötillsynsutredningen föreslår en s.k. sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område eftersom detta förväntas leda till ett effektivare sanktionssystem. Det innebär att en del miljöbrott avkriminaliseras

så att myndigheter kan besluta om sanktionsavgifter direkt utan att gå via domstol.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Regeringen beslutade i april 2016 att ge en särskild utredare i uppgift att se över miljötillsynen och sanktionssystemet i miljöbalken (M 2016:4). Syftet var att optimera resurserna och utveckla genomförandet av tillsynen så att den blir mer enhetlig och effektiv och bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås och att fler miljöbrott upptäcks, utreds och beivras. Utredningen överlämnade sitt betänkande Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63) i juni 2017 och bedömde bl.a. att en sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område kan förväntas leda till ett effektivare sanktionssystem. Utredningen föreslog att regeringen tillsätter en ny statlig utredning, en miljöstraffrättsutredning, som får i uppdrag att se över hela 29 kap. miljöbalken för att skapa ett effektivt, proportionerligt och likvärdigt sanktionssystem. Betänkandet var på remiss till den 8 januari 2018. Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) framgår att remissammanställning och analys av förslagen pågår.

I januari 2018 anförde miljöminister Karolina Skog i debatten om interpellation 2017/18:246 Sanktionsavgift vid kemikaliebrott följande:

Effektiva sanktioner, oavsett om det rör sig om straff eller miljö sanktionsavgifter, är viktiga verktyg för att skydda människors hälsa och miljön och för att upprätthålla sanktionssystemets trovärdighet. Systemet med miljö sanktionsavgifter har visat sig fungera väl, och det bidrar till att de som ska följa regelverken också gör det. Kort sagt, i många fall är sanktionsavgifter effektivare än straff. Hög effektivitet måste emellertid vägas mot hög rättssäkerhet. Om ett straff ska ersättas med en sanktionsavgift får rättssäkerheten inte sättas på undantag. Den bedömningen måste tas på allvar och kräver därför tid och noggrannhet.

Regeringen har vid flera tillfällen tagit initiativ till lagändringar som syftar till att effektivisera miljöbalkens sanktionssystem. Det senaste exemplet är direktiven till Miljötillsynsutredningen. Mycket talar för att det inte bara är överträdelser inom kemikalieområdet som bättre skulle tas om hand i systemet med miljö sanktionsavgifter. Det gäller flera sakområden inom miljöbalkens tillämpningsområde. Med hänsyn till det bör ett samlat grepp tas, och man bör undvika mindre ingrepp som riskerar att skapa otydlighet och splittrade sanktionssystem.

Miljötillsynsutredningen är det första steget i det arbete som nu har påbörjats för att ytterligare renodla och effektivisera sanktionssystemen. Kemikalieområdet är ett av de sakområden som kommer behandlas i det arbetet.

Vidare anförde miljöministern, baserat på Miljötillsynsutredningens bedömning och remissinstansernas kommentarer, att det behövs en ny utredning som tittar på möjligheterna att växla från straff till miljö sanktionsavgifter, inte bara på kemikalieområdet utan bredare för att få en effektiv tillämpning av miljöbalken i stort.

Utskottet har behandlat frågor om miljöstraffavgifter tidigare, bl.a. i betänkande 2017/18:MJU12 Kemikaliepolitik. Utskottet anförde följande:

Utskottet konstaterar att Miljöutredningen föreslår att en ny utredning tillsätts som får i uppdrag att se över hela 29 kap. miljöbalken för att skapa ett effektivt, proportionerligt och likvärdigt sanktionssystem. I likhet med regeringen ställer sig utskottet positivt till en sådan utredning. Det är viktigt att översynen blir grundlig och leder till ett enhetligt och rättssäkert sanktionssystem.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig fortfarande positivt till en utredning som ska se över straffbestämmelserna i 29 kap. miljöbalken för att skapa ett effektivt, proportionerligt och likvärdigt sanktionssystem. Utskottet vidhåller att det är viktigt att översynen leder till ett enhetligt och rättssäkert sanktionssystem.

Med hänvisning till redovisningen ovan föreslår utskottet att motion 2018/19:900 (MP) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av pågående arbete.

Bekämpningsmedel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utfasning av kemiska bekämpningsmedel, flytt av ansvaret för att pröva ansökningar om godkännande av växtskyddsmedel till Jordbruksverket, förenklad handläggning av kemikalier, ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och Kemikalieinspektionens bedömning vid godkännanden av bekämpningsmedel, bl.a. vid odling av lök och bönor.

Jämför reservation 16 (M), 17 (SD), 18 (V) och 19 (M, SD, KD).

Motionerna

Utfasning och hantering av bekämpningsmedel

Enligt kommittémotion 2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 18 bör Sverige anta en handlingsplan för att fasa ut användning av kemiska bekämpningsmedel. Det krävs genomgripande förändringar för att komma bort från livsmedelsproduktionens kemikalieberoende, vilket förutsätter insatser för att utveckla och införa alternativ till kemisk bekämpning. Motionärerna anser att Sverige måste använda nationell reglering och styrmedel i större utsträckning för att minska användningen av bekämpningsmedel och att en handlingsplan bör antas med detta syfte.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2018/19:2896 yrkande 11 att ansvaret för att pröva ansökningar om tillstånd att sälja och

använda växtskyddsmedel ska ligga på Jordbruksverket i stället för Kemikalieinspektionen. Motionärerna anser att om Jordbruksverket prövar ansökningarna ger det bättre förutsättningar för en helhetsbedömning enligt intentionerna i växtskyddsförordningen.

Yrkande 7 i motion 2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) handlar om förenklad handläggning av nya kemikalier. Situationen med Kemikalieinspektionens handläggningstider har förbättrats men ansträngningarna bör fortgå, så att handläggningen när det gäller nya kemikalier förenklas ytterligare till förmån för olika intressen i samhället.

Tillämpning av växtskyddsmedelslagstiftningen

Motion 2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8 handlar om ömsesidigt erkännande av andra medlemsländers godkännandeprocesser när det gäller bekämpningsmedel. Det är av stor vikt att Sverige tillämpar ett ömsesidigt erkännande och accepterar andra medlemsländers godkännandeprocesser. Tillgången till lämpliga växtskyddsmedel är viktig för att det svenska lantbruket ska kunna bibehållas och utvecklas.

Även kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 18 och kommittémotion 2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12 tar upp ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter anser motionärerna att regeringen bör verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

Yrkande 1 i motion 2018/19:1349 av Jan R Andersson (M) handlar om växtbekämpningsmedel vid odling av lök och bönor, och yrkande 2 handlar om att Kemikalieinspektionen vid beslut ska bedöma risk kontra nytta innan beslut fattas.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Utfasning och hantering av bekämpningsmedel

I september 2016 gav regeringen Kemikalieinspektionen i uppdrag att analysera behovet av och möjligheten att begränsa den privata användningen av växtskyddsmedel. Kemikalieinspektionen överlämnade rapporten Begränsning av icke-yrkesmässig användning av kemiska växtskyddsmedel i Sverige (rapport 4/17) till regeringen i maj 2017. De bestämmelser Kemikalieinspektionen planerar att genomföra innebär att bara växtskyddsmedel med mindre farliga egenskaper ska få godkännas för privat användning och utan krav på utbildning. Kemikalieinspektionens rapport har remitterats och är nu under beredning inom Regeringskansliet.

Enligt uppgift från Miljödepartementet agerar regeringen för att minska användningen av kemiska växtskyddsmedel i privata trädgårdar och hem, och ett internt utredningsarbete pågår med målsättningen att förbjuda privat användning av kemiska växtskyddsmedel. Kemiska växtskyddsmedel är bekämpningsmedel som används för att skydda växter mot ogräs och skadedjur. Yrkesmässig användning av växtskyddsmedel är noggrant reglerad. Exempelvis har lantbrukare särskild utbildning i att handskas med ämnena. När det gäller den privata användningen är situationen annorlunda, och oaktsam användning kan även utsätta barn för de farliga ämnen som finns i medlen.

Den 14 december 2017 överlämnade Utredningen om skatt på tungmetaller och andra hälso- och miljöfarliga ämnen samt översyn av bekämpningsmedelsskatten sitt betänkande Skatt på kadmium i vissa produkter och kemiska växtskyddsmedel (SOU 2017:102) till regeringen. Utredningen har analyserat behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön för att nå miljömålen. De föreslår bl.a. en skatt på kemiska växtskyddsmedel. Utredningen bedömer att det finns behov av kompletterande styrmedel för att minska miljö- och hälsoriskerna vid användningen av växtskyddsmedel och för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. En förändrad skatt på växtskyddsmedel kan vara ett sådant lämpligt kompletterande styrmedel. Betänkandet har remissbehandlats, och förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Sverige ska även ha en nationell handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel, som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel. Nuvarande handlingsplan löpte ut under 2017, och en översyn pågår. Jordbruksverket har tagit fram ett förslag till reviderad handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel för perioden 2018–2022. Målet med handlingsplanen är bl.a. att minska riskerna för miljö och hälsa och att halter av växtskyddsmedel i vatten ska vara nära noll. Förslaget till ny handlingsplan som gäller för perioden 2018–2022 är överlämnat till regeringen, som sedan beslutar om den nya handlingsplanen och skickar den till kommissionen. Handlingsplanen är under beredning i Regeringskansliet.

Regeringen gav 2010 Jordbruksverket i uppdrag att inrätta ett växtskyddsråd vars syfte var att sprida kunskap samt vara ett forum för dialog och kunskapsutbyte i frågor som rör växtskyddets betydelse för en hållbar och konkurrenskraftig växtodling. I mars 2017 beslutade regeringen, inom ramen för den nationella livsmedelsstrategin, att Jordbruksverket skulle inrätta ett nytt råd för växtskyddsfrågor. Syftet med det nya rådet ska vara att skapa ett forum för bl.a. en fördjupad dialog mellan myndigheter och bransch- och intresseorganisationer, fördjupat kunskapsutbyte, framförhållning för brukarna, bättre utformning av hanteringsvillkor samt konsekvensanalyser. Rådet ska bidra till att skapa god tillgång till växtskyddsmetoder som effektivt

kan hantera de växtskadegörare som inverkar på odlingen och kan minimera riskerna och konsekvenserna för människors hälsa och miljön. Jordbruksverket har inrättat ett sekretariat i samverkan med Kemikalieinspektionen som ska planera och administrera rådets möten. Uppdraget löper på tre år och får 6 miljoner kronor för genomförandet.

Växtskyddsrådet har tagit fram en handlingsplan för sitt arbete 2017–2019, och rådet ska bl.a. arbeta med att öka kunskapen hos såväl myndigheter som företag och andra intressenter samt utveckla strategier för att fasa ut kemiska växtskyddsmedel med oacceptabla effekter på hälsa och miljö samt introducera växtskyddsmedel med låg risk eller alternativa metoder och tekniker.

När det gäller vilken myndighet som ska ha ansvaret för att pröva ansökningar om växtskyddsmedel framförde miljöminister Karolina Skog vid debatten om interpellation 2015/16:689 Kemikalieinspektionen och växtskyddsmedlen att det är hennes bedömning att Kemikalieinspektionens prövning av godkännande av växtskyddsmedel uppfyller de krav som ställs i EU:s växtskyddsmedelsförordning och i myndighetens instruktion. Regeringens utgångspunkt är att alla myndigheter agerar i enlighet med sin instruktion. Regeringen följer upp och utvärderar myndigheters instruktioner löpande. Vidare anförde ministern att regeringen står fast vid att stötta den ordning som finns i dag. Aktiva substanser hanteras på EU-nivå mot den gemensamma inre marknaden. Där gör man avvägningar och helhetsbedömningar. I medlemsstaterna är det en strikt myndighetsutövning som sker, och i denna följer Kemikalieinspektionen de instruktioner som finns. Enligt information från Miljödepartementet pågår det inget arbete när det gäller frågan om att ändra ansvarsförhållandet för prövning av ansökningar om växtskyddsmedel.

Utskottet har behandlat frågan om ansvaret för att pröva ansökningar om växtskyddsmedel tidigare, bl.a. i betänkande 2016/17:MJU7 Giftfri vardag. Utskottet såg vid det tillfället ingen anledning att ändra ansvarsförhållandena när det gäller prövning av ansökningar om växtskyddsmedel.

När det gäller handläggning av kemikalier redovisas i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) att Kemikalieinspektionens anslag höjdes fr.o.m. 2017 när det gäller prövningen av bekämpningsmedel för att öka takten i arbetet med handläggningen av ärenden. Under 2017 fattade myndigheten 69 beslut i ärenden om nya produktgodkännanden av växtskyddsmedel, vilket är en ökning med 44 procent jämfört med 2016. Kemikalieinspektionen konstaterar att handläggningen är i balans, vilket man menar är ett resultat av en ny produktionsstyrning, en stärkt dialog med företag och branschföreträdare och förstärkta resurser till handläggningen.

Kemikalieinspektionen redovisar i sin årsredovisning för 2017 att den genomsnittliga kostnaden för prövningen av nya produktgodkännanden minskade under 2017. Enligt deras bedömning har den genomsnittliga kostnaden per ärende stabiliserats på rimliga och långsiktigt hållbara nivåer. Myndigheten har effektiviserat för prövningen av bekämpningsmedel med

löpande dialoger med branschorganisationer inom växtskyddsmedelsområdet om tillståndsprövningens prioriteringar, resultat och förbättringsarbete, ändrade arbetssätt, styrning och värdeflödesanalyser.

Tillämpning av växtskyddsmedelslagstiftningen

Växtskyddsmedel måste vara godkända för att få släppas ut på marknaden och användas i Sverige. Även när det gäller biocidprodukter är huvudregeln att produkten måste vara godkänd för att få släppas ut på marknaden och användas. Ansökan om godkännande av växtskyddsmedel och biocidprodukter prövas av Kemikalieinspektionen. Regler om godkännande finns i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och förordning (EU) nr 528/2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter. Gemensamt för dessa förordningar är att de bygger på försiktighetsprincipen och att en produkt bara får godkännas om det kan säkerställas att den inte innebär någon risk för människors hälsa och miljön.

När det gäller både växtskyddsmedel och biocidprodukter är det möjligt att ansöka om ett s.k. ömsesidigt erkännande av ett godkännande som har meddelats av en annan medlemsstat. Det innebär att den som har fått en produkt godkänd i en medlemsstat kan ansöka om att få godkännandet erkänt i en annan medlemsstat.

När det gäller biocidprodukter får varje berörd medlemsstat avslå en ansökan om ömsesidigt erkännande eller anpassa villkoren i ett produktgodkännande om det kan motiveras av bl.a. skyddet av miljön eller av människors, djurs eller växters hälsa och liv. Motsvarande regler gäller för växtskyddsmedel, men där gäller reglerna om ömsesidigt erkännande bara godkännanden som har beviljats av medlemsstaterna i samma zon (medlemsstaterna är indelade i tre zoner). En medlemsstat behöver inte erkänna ett produktgodkännande av ett växtskyddsmedel som har beslutats av en annan medlemsstat om den på grund av sina specifika miljö- eller jordbruksförhållanden har underbyggda skäl att anse att den aktuella produkten utgör en oacceptabel risk för människors eller djurs hälsa eller för miljön.

Utskottet har behandlat frågor om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel tidigare, och i betänkande 2016/17:MJU23 En livsmedelsstrategi för Sverige anförde utskottet följande:

Utskottet anser att det är angeläget att använda de möjligheter till ett förenklat förfarande som ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel innebär. Ömsesidigt erkännande minimerar onödig administration av ett enskilt erkännande för enskilda medlemsländers myndigheter. Det leder även till effektivare och mer förutsägbara processer, en bättre fungerande inre marknad och jämlika konkurrensvillkor mellan EU-länderna.

Kommissionen ska göra en översyn av växtskyddsmedelslagstiftningen och bl.a. titta på hur det ömsesidiga erkännandet av produktgodkännanden fungerar och särskilt medlemsstaternas tillämpning av villkor vid produktgodkännanden. Mot bakgrund av detta bör regeringen

se över den svenska tillämpningen av växtskyddsmedelslagstiftningen och göra det lättare för berörda myndigheter att tillämpa regelverket, framför allt när det gäller ömsesidigt erkännande, i syfte att harmonisera och effektivisera arbetet med godkännanden av växtskyddsmedel. I detta sammanhang är det även viktigt att hänsyn tas till hur andra EU-medlemsländer förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket. Vidare bör regeringen i samband med kommissionens översyn av EU-lagstiftningen verka för ett ändamålsenligt regelverk utan att göra avkall på skyddet för miljön och människors och djurs liv och hälsa. Detta bör ges regeringen till känna.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338).

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat ännu. Regeringen hänvisar i skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 (skr. 2017/18:75) att regeringen redan före riksdagens tillkännagivande hade vidtagit ett antal åtgärder som kan kopplas till området som tillkännagivandet avser. Regeringen lyfter som ett exempel att den i mars 2017 förtydligade att Växtskyddsrådets arbete framöver ska syfta till att stödja prövningen av produktgodkännanden, bl.a. genom fördjupad dialog och kunskapsutbyte (se ovan). Rådet ska bidra till att skapa god tillgång till växtskyddsmedel som effektivt kan hantera de växtskadegörare som inverkar på odlingen och metoder som minimerar riskerna och konsekvenserna för människors hälsa och miljön. Vidare gav regeringen Jordbruksverket i uppdrag att, i samverkan med Kemikalieinspektionen, inrätta ett sekretariat för att planera och administrera rådets arbete.

När det gäller tillgång till växtskyddsmedel konstateras i propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) att det behövs god tillgång till växtskyddsmedel, såväl biologiska och kemiska som alternativa metoder, för att jordbrukarna på ett effektivt sätt ska kunna hantera de växtskyddsproblem som uppkommer i odlingen. I propositionen uppmärksammas vidare att det finns ett antal faktorer som ligger bakom dagens brist på växtskyddsmedel. Till en del kan bristen härledas till att den norra zonen och Sverige av företagen kan uppfattas som en liten marknad. En annan faktor som spelar in är hur lång tid det tar för den ansvariga myndigheten att hantera ett produktgodkännande. För att effektivisera processen för produktgodkännanden har Kemikalieinspektionen bl.a. fått ett särskilt uppdrag att föreslå lösningar till förbättrad balans i ärendehandläggningen av växtskyddsmedel. Vidare höjdes anslaget med 10 miljoner kronor 2015 och ytterligare 3 miljoner kronor 2016. Dessa medel örönmärktes för just prövningen av bekämpningsmedelsärenden. Som nämns ovan har vidtagna åtgärder börjat ge effekt, och myndigheten har förbättrat ärendebalansen för växtskyddsmedel.

Reglerna om ömsesidigt erkännande i förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden är viktiga. Lagstiftarens avsikt med reglerna om ömsesidigt erkännande är att detta ska vara en förenklad process där en produkt som är godkänd i ett medlemsland inom en zon ska

kunna godkännas med ett förenklat förfarande i andra länder. I livsmedelsstrategin anförts att det är viktigt att EU-förordningen tillämpas på ett korrekt sätt i alla medlemsstater. Ett aktivt deltagande i zonsamarbetet kan på sikt innebära en snabbare och mer effektiv handläggning av ärenden om ömsesidigt erkännande.

Enligt översynsklausulen till växtskyddsmedelsförordningen ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet bl.a. om hur det ömsesidiga erkännandet av produktgodkännanden fungerar och särskilt om medlemsstaternas tillämpning av villkor vid produktgodkännande (artikel 36.3). Enligt information från Miljödepartementet har kommissionen beslutat att i samband med översynen även göra en genomgång, en s.k. fitness check, av hela växtskyddsmedelsförordningen och förordning (EG) nr 396/2005 om gränsvärden för bekämpningsmedelsrester i eller på livsmedel och foder av vegetabiliskt och animaliskt ursprung. Genomgången beräknas vara klar under den första halvan av 2019.

Av Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2017 framgår att myndigheten har deltagit i möten och arbetsgrupper på EU-nivå med syfte att harmonisera och effektivisera arbetet med tillståndsprövning av både växtskyddsmedel och biocidprodukter, bl.a. i styrgruppen för arbetet med växtskyddsmedel inom EU:s norra zon. Kemikalieinspektionen har även deltagit i expertgruppen Post Approval Issues, vars syfte är att omsätta växtskyddsmedelslagstiftningen i ett tillämpbart, samordnat och effektivt arbetssätt inom EU.

Vidare framgår av årsredovisningen att Kemikalieinspektionen under 2017 verkade för förenklingar inom ramen för den EU-gemensamma tillståndsprövsprocessen för växtskyddsmedel. Inom ramen för gällande lagstiftning har myndigheten tagit fram ett konkret förenklingsförslag för prövning av miljörisker vid godkännanden av växtskyddsmedel. Bilaterala möten med behöriga myndigheter i alla länder i EU:s norra zon har genomförts för att nå samsyn om behov av förenklingar. För att förstå företagets behov och deras erfarenheter av den komplexa regulatoriska processen för växtskyddsmedel har Kemikalieinspektionen också haft möten med representanter från industrin för att öka kunskapen om hur den regulatoriska processen påverkar företagets möjligheter att utveckla nya effektiva växtskyddsmedel med lägre risk för hälsa och miljö.

När det gäller grödor som odlas i liten omfattning och för begränsade användningsområden anför regeringen i livsmedelsstrategin att satsningar på att säkra tillgången till växtskyddsmedel och andra växtskyddsåtgärder för dessa är ytterst angelägna. Inom ramen för livsmedelsstrategin har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att ge stöd för arbetet med att utveckla och säkra växtskyddsmedel, för ett hållbart växtskydd för grödor som odlas i liten omfattning eller som har mindre användningsområden. Jordbruksverket ska slutrapportera uppdraget den 28 februari 2020 och får 6 miljoner kronor varje år 2017–2019 för genomförandet.

Vidare informerade landsbygdsminister Sven-Erik Bucht i sitt svar på fråga 2016/17:223 om användning av växtskyddsmedel att regeringen under 2016 satsade 6 miljoner kronor på ett projekt som Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) driver för att säkra tillgången till växtskyddsmedel för grödor som odlas i liten omfattning samt för begränsade användningsområden, och till dessa hör bl.a. lökodlingen. Ministern framhöll att några av försöken ser ut att kunna bidra till att ge lökodlarna i Sverige fler verktyg för ogräsbekämpning. Enligt LRF tror man sig ha hittat minst ett nytt preparat som kommer att hjälpa till att klara lökodlingen, och eventuellt kan man söka godkännande för några fler inom något år.

Utskottets ställningstagande

Utfasning och hantering av bekämpningsmedel

Utskottet anser i likhet med regeringen att riskerna med växtskyddsmedel för människors hälsa och miljön behöver minska och att åtgärder krävs för att skydda framför allt vattenmiljön, pollinerande insekter och barn. Det är därför positivt att regeringen har påbörjat en intern utredning med målsättningen att förbjuda privat användning av växtskyddsmedel. Utskottet noterar även att Utredningen om skatt på tungmetaller och andra miljö- och hälsofarliga ämnen samt översyn av bekämpningsmedelsskatten har föreslagit en skatt på kemiska bekämpningsmedel som ett styrmedel för att minska miljö- och hälsoriskerna vid användningen av växtskyddsmedel. Utskottet anser att rätt utformade skatter och andra ekonomiska verktyg har stor potential att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till att uppnå miljömålen och även verka substitutions- och innovationsdrivande. Med hänvisning till det pågående arbetet föreslår utskottet att motion 2018/19:669 (V) yrkande 18 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet noterar även regeringens bedömning att Kemikalieinspektionens prövning av godkännanden av växtskyddsmedel uppfyller de krav som ställs i EU:s växtskyddsmedelförordning och i regeringens instruktion. Utskottet ser därför ingen anledning att ändra ansvarsförhållandena när det gäller att pröva ansökningar om växtskyddsmedel. Utskottet avstyrker därmed motion 2018/19:2896 (M) yrkande 11.

Vidare noterar utskottet att Kemikalieinspektionens anslag har förstärkts bl.a. för att effektivisera prövningen av bekämpningsmedel. Myndigheten anger att handläggningen är i balans och att den genomsnittliga kostnaden per ärende har stabiliserats på rimliga och långsiktigt hållbara nivåer. Det är positivt att man nu kan börja se effekter av vidtagna åtgärder. Utskottet anser därmed att motion 2018/19:1288 (SD) yrkande 7 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Tillämpning av växtskyddsmedelstagiftningen

Frågan om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel har behandlats av utskottet vid flera tillfällen tidigare. För att kunna ha en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion krävs god tillgång till växtskyddsmedel, såväl biologiska och kemiska som alternativa metoder. I detta sammanhang är det viktigt att godkännandeprocessen för växtskyddsmedel är effektiv och likvärdig eftersom det skapar en bättre fungerande inre marknad och jämlika konkurrensvillkor inom EU. Utskottet noterar att regeringen inom ramen för livsmedelsstrategin har gjort ett antal satsningar för att säkra tillgången till växtskyddsmedel. Ett nytt växtskyddsråd har inrättats som bl.a. ska stödja prövningen av produktgodkännanden. Medel har satsats på att utveckla och säkra växtskyddsmedel för grödor som odlas i liten omfattning.

Vidare håller kommissionen på att göra en översyn av växtskyddsmedelstagiftningen och dess genomförande av bl.a. principen om ömsesidigt erkännande. Det är viktigt att regeringen arbetar för ett ändamålsenligt regelverk utan att göra avkall på skyddet för miljön och människors och djurs liv och hälsa.

Utskottet välkomnar även Kemikalieinspektionens arbete med att förenkla och nå samsyn om godkännandeprocesser för växtskyddsmedel inom ramen för gällande bestämmelser och EU-samarbetet, samt den dialog som pågår med näringen för att förstå deras behov.

Utskottets sammantagna bedömning är att det pågår arbete med att förbättra och effektivisera processen för godkännande av växtskyddsmedel. Utskottet anser därmed att motionerna 2018/19:1288 (SD) yrkande 8, 2018/19:1349 (M) yrkandena 1 och 2, 2018/19:2736 (KD) yrkande 18 och 2018/19:2896 (M) yrkande 12 kan lämnas utan vidare åtgärd.

EU:s kemikalielagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Reachförordningen, om att kemikalier kan hanteras på EU-nivå, den europeiska kemikalielagstiftningen och EU:s kandidatlista över farliga ämnen.

Jämför reservation 20 (M) och 21 (SD) samt särskilt yttrande 2 (L).

Motionerna

Enligt motion 2018/19:683 av Heléne Björklund (S) yrkande 2 måste EU:s kemikalielagstiftning, den s.k. Reachförordningen, moderniseras. Sverige bör ta initiativ till att skärpa Reachs regler inom framför allt hormonstörande ämnen, nanomaterial, kombinationseffekter, klassificering och märkning av kemiska produkter i varor.

I motion 2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att kemikalier i stor utsträckning kan hanteras på EU-nivå. Motionärerna, som motsätter sig EU:s överstatlighet, anser att kemikalier i stor utsträckning kan hanteras på EU-nivå, för att inte enskilda länder ska få konkurrensfördelar eller konkurrensnackdelar genom avvikande kemikalielagstiftning.

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2018/19:2255 yrkande 26 i denna del att ett Sverige fritt från gifter bl.a. kräver en effektiv lagstiftning. Den europeiska kemikalielagstiftningen behöver skärpas, och särskild hänsyn bör tas till barns och ungas känslighet.

Enligt kommittémotion 2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8 bör regeringen vara pådrivande i att fler farliga ämnen hamnar på EU:s kandidatlista över farliga ämnen. Det är viktigt att Sverige fortsätter verka för en enhetlig europeisk kemikaliepolitik som fokuserar på EU-lagstiftning snarare än svenska särkrav. Motionärerna anser att den nuvarande regeringen måste fortsätta det ambitiösa arbetet med att driva på inom EU för att öka takten när det gäller att begränsa användningen av eller fasa ut särskilt farliga ämnen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) framgår att satsningen på handlingsplanen för en giftfri vardag har gjort det möjligt för Sverige att öka antalet förslag på reglering av hälsofarliga och miljöfarliga ämnen inom EU. Den ökade satsningen på EU:s kemikalielagstiftning har lett till att Sverige är det land näst efter Tyskland som lämnar flest förslag på åtgärder för dessa ämnen. Sedan starten av handlingsplanen 2011 har Sverige lämnat in tio ämnesutvärderingar, 20 förslag till ämnen till kandidatförteckningen, tre förslag på begränsningar samt förslag på harmoniserande klassificering av 27 ämnen. De ämnen som Sverige prioriterar är sådana som framför allt förekommer i varor som hanteras av konsumenter och som barn kan komma i kontakt med.

Kommissionen publicerade den 5 mars 2018 ett meddelande om andra översynen av Reach (COM(2018) 116). Kommissionen konstaterar att det i dagsläget inte finns behov av att revidera Reach. Det finns dock behov av att förbättra genomförandet. Fyra områden identifieras som särskilt brådskande att komma till rätta med, däribland att en klar majoritet av alla registreringar i Reach fortfarande inte lever upp till kraven, att tillståndsprocesserna behöver förenklas samt att man behöver säkerställa att de särskilt farliga ämnen som kräver tillstånd för att få användas inom EU inte kommer in via importerade varor. För att få till ett förbättrat genomförande har kommissionen tagit fram 16 förslag till åtgärder, bl.a. att substitution av särskilt farliga ämnen ska uppmuntras, att det ska förtydligas när försiktighetsprincipen bör användas samt att tillsynen och stödet till små och medelstora företag ska förstärkas.

I Regeringskansliets faktagrupp Europeiska kommissionens andra översyn av Reachförordningen (fakta-PM 2017/18:FPM60) välkomnar

regeringen kommissionens meddelande. Regeringen anser att den enskilt viktigaste faktorn att komma till rätta med är att nästan 70 procent av alla registreringar fortfarande inte uppfyller kraven i Reach. Regeringen anser vidare att kommissionen borde ha varit tydligare med att syftet med tillståndssystemet i Reach är att gradvis fasa ut särskilt farliga ämnen. Vidare anser regeringen att fler ämnen uppfyller kriterierna för att kunna tas upp på kandidatlistan och därmed bör ingå i kommissionens färdplan. En enklare hantering av grupper av ämnen behöver också etableras för fler processer. Regeringen saknar även förslag om hur man ska kunna komma till rätta med kombinationseffekter.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) redovisas att identifiering av hormonstörande ämnen som särskilt farliga ämnen inom ramen för Reach hittills har skett från fall till fall utan EU-överenskomna kriterier. Under 2017 röstade EU:s medlemsländer, inom ramen för biocid- och växtskyddsmedelsförordningarna, igenom reviderade förslag till kriterier för identifiering av hormonstörande ämnen. Kriterierna började tillämpas i juni respektive november 2018.

Europeiska kommissionen presenterade den 7 november 2018 ett meddelande om ett ramverk för hormonstörande ämnen. Meddelandet innehåller ett antal åtaganden om att minimera den totala exponeringen för hormonstörande ämnen, påskynda utvecklingen av en grundlig forskningsbas för ett effektivt och framåtsyftande beslutsfattande samt främja en aktiv dialog mellan berörda aktörer. Regeringen anser att det är angeläget att en översyn görs av relevanta rättsakter för att minimera exponeringen av människor och miljö för hormonstörande ämnen (Regeringskansliets faktapromemoria Meddelande om hormonstörande ämnen 2018/19:FPM14).

Vidare redovisas i budgetpropositionen att arbetet med att identifiera särskilt farliga ämnen fortsätter inom Reach. Under 2017 identifierades åtta nya ämnen, och förteckningen omfattar nu 181 särskilt farliga ämnen. Ämnen som finns på kandidatförteckningen omfattas av särskilda krav på information om de ingår i varor. Alla relevanta särskilt farliga ämnen ska vara upptagna i förteckningen till 2020.

Mängden information om förekomsten av farliga ämnen i varor som omfattas av Reach utökas kontinuerligt genom att fler särskilt farliga ämnen identifieras och listas. Enligt tidsplanen i Reach skulle ämnen som tillverkas eller importeras i minst ett ton per år och tillverkare eller importör ha registrerats hos Echa senast 2018. Efter slutförandet av denna registreringsomgång, den tredje i ordningen, kommer det att finnas information om åtskilligt fler ämnen i Echas databas.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anfört om att regeringen ska verka för ett förbättrat EU-regelverk så att likartade kemikalier behandlas i grupp (bet. 2016/17:MJU7 punkt 8, rskr. 2016/17:153). Inom EU regleras ämnen oftast ett och ett. Det är fortfarande ovanligt att snarlika ämnen regleras i grupper. En särskild utredare har därför fått i uppdrag att utreda hur gruppvis riskbedömning av farliga ämnen ska kunna öka och hur s.k.

kombinationseffekter ska kunna beaktas (dir. 2018:25). Uppdraget ska redovisas senast den 29 september 2019. Under hösten 2017 tog OECD fram ett förslag till vägledning för hur man ska riskbedöma samtidig exponering för flera kemikalier, dvs. deras kombinationseffekter. Det pågår också flera renodlade forskningsprojekt i Sverige med relevans för kombinationseffekter, t.ex. vid Göteborgs universitet (Centrum för framtidens kemiska riskanalyser och styrning).

När det gäller nanomaterial pågår ett arbete inom Reach med att inkludera nanospecifik information. För mer information se avsnittet Rättslig reglering av nanomaterial inom EU.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis konstaterar utskottet att lagstiftningen inom kemikalieområdet i stor utsträckning är harmoniserad, vilket innebär att arbetet inom EU är centralt för att minska riskerna med farliga ämnen. Utvecklingen av kemikalielagstiftningen inom EU är därför ytterst viktig att påverka. I detta sammanhang noterar utskottet att kommissionen anser att Reachförordningen inte behöver revideras men att det däremot finns ett behov av att förbättra genomförandet av förordningen. Sverige har särskilt lyft fram vikten av att registreringarna i Reach uppfyller regelverkets krav. Utskottet anser att det är angeläget att komma till rätta med de bristfälliga registreringarna eftersom detta är en väsentlig del i det fortsatta arbetet för utvärdering och klassificering av farliga ämnen.

Utskottet vill särskilt lyfta fram att Sverige ligger bland de länder som lämnar flest förslag på åtgärder för ämnen inom Reach. Utskottet förutsätter att Sverige kommer att fortsätta detta arbete och att regeringen fortsätter att trycka på inom EU för en högre ambitionsnivå på kemikalieområdet.

Med hänvisning till det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2018/19:683 (S) yrkande 2, 2018/19:2255 yrkande 26 i denna del och 2018/19:2887 (M) yrkande 8 kan lämnas utan vidare åtgärd. Vidare bedömer utskottet att motion 2018/19:1288 (SD) yrkande 4 i huvudsak är att betrakta som tillgodosedd eftersom lagstiftningen inom kemikalieområdet till större del är harmoniserad. Motionen kan lämnas utan vidare åtgärd.

Internationella samarbeten på kemikalieområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika internationella samarbeten.

Jämför reservation 22 (M) samt särskilt yttrande 1 (C).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34 bör det internationella kemikaliesamarbetet öka. Motionärerna vill göra en särskild satsning på det internationella kemikaliearbetet, i synnerhet arbetet med ökad information om farliga ämnen i leverantörskedjor samt det bilaterala samarbetet med strategiska länder som Sverige har en stor varuimport från i syfte att minska förekomsten av farliga ämnen i importerade varor.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2018/19:2887 yrkande 9 att regeringen bör vara pådrivande i det internationella samarbetet för att minska exponeringen av farliga kemikalier. Motionärerna är övertygade om att det internationella samarbetet i kemikaliefrågor måste fortsätta för att kunna minska mängden bevisat farliga ämnen som vi exponeras för och som kommer ut i naturen.

Enligt yrkande 2 bör samarbeten mellan kemikaliemyndigheter i olika länder främjas, både på EU-nivå och på internationell nivå, så att ändamålsenliga kontroller och begränsningar kan genomföras mer effektivt och komma hela den gemensamma marknaden till gagn.

Kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 20) framgår att regler och överenskommelser inom EU och på internationell nivå är kraftfulla styrmedel för att minska kemikaliers hälso- och miljörisker. Regeringen bedömde i propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (prop. 2013/14:39) att en ambitiös reglering av kemikalier på global nivå är en förutsättning för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö samt för att nå en hållbar utveckling.

Sverige är part i flera internationella konventioner och mellanstatliga avtal som syftar till att hantera de globala utmaningarna med kemikalier. Det pågår ett ständigt utvecklingsarbete inom ramen för dessa överenskommelser. Sverige är bl.a. part i Stockholmskonventionen som syftar till global utfasning av ämnen som är långlivade i miljön, tas upp av växter och djur och har negativa effekter på människors hälsa eller på miljön och Rotterdamkonventionen som gör det möjligt för länder att i förväg få uppgifter om import av ämnen som andra länder förbjudit eller begränsat användningen av och som är upptagna i konventionen.

Den globala kemikaliestrategin Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM) är en bred strategi för att uppnå målet från världstoppmötet om hållbar utveckling 2002 om att kemikalier ska användas och produceras på ett sådant sätt att effekterna på hälsa och miljö minimeras. De globala mål för kemikalier och avfall som finns i dag under SAICM gäller till 2020.

I den pågående processen om vad som ska hända efter 2020 verkar Sverige enligt information från Miljödepartementet för att det nya avtalet ska vara skarpare, så att det bättre kan skydda miljön, människors hälsa och särskilt utsatta grupper som barn. Sverige anser att ett ramverk bör innehålla en enkel och långsiktig vision kompletterat med mål om exempelvis minskad risk från de mest farliga kemikalierna. Sverige vill också diskutera möjligheten till rättsligt bindande åtgärder för begränsning av ämnen som har global påverkan och global spridning men utan att hindra handel. En hållbar hantering av kemikalier och avfall är en förutsättning för att genomföra de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. I juli 2018 lanserade miljöminister Karolina Skog en internationell högnivåallians som ska mobilisera politiskt engagemang för en bättre global hantering av kemikalier och avfall.

Vidare presenterade FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter och kemikalier i oktober 2018 sin första rapport om konsekvenserna för mänskliga rättigheter av miljövänlig hantering och bortskaffande av farliga ämnen och avfall. Rapporten pekar ut Sveriges arbete med miljömålet Giftfri miljö som en global föregångare i arbetet mot farliga kemikalier. Rapporten understryker att det finns ett akut behov av ett starkt och omfattande globalt ramverk, och eftersom det nuvarande frivilliga ramverket löper ut 2020 finns nu möjligheten att ena världen kring ett nytt och mer ambitiöst kemikaliearbete.

I dag är handeln med varor till stora delar global. Farliga ämnen som ingår i varor kan spridas under olika faser av en varus livscykel och orsaka risker i olika länder vid tillverkning, användning, återvinning och avfallshantering. Informationsöverföringen mellan olika led är bristfällig, och det är svårt för såväl företag som enskilda konsumenter att få tillräcklig information för att kunna göra medvetna val samt bedöma och hantera risker. Under 2015 antog det fjärde högnivåmötet i SAICM ett program om information om ämnen i varor (chemicals in products, CiP) och mötet gav FN:s miljöprogram, Unep, en roll som samordnare i arbetet med att genomföra programmet.

Ett av etappmålen för Giftfri miljö är samverkan och effektivare kemikalie-tillsyn inom EU. Kemikalieinspektionen redovisar i sin årsredovisning för 2017 att möjligheten till samverkan inom EU och nationellt är en avgörande faktor för att uppnå en likvärdig tillsyn och för att arbetet för en Giftfri miljö ska vara effektivt. I samverkan med övriga EU-länder initierar Kemikalieinspektionen gemensamma tillsynsprojekt och arbetar för en konkurrensneutral tolkning och tillämpning av kemikalielagstiftningen på EU-marknaden. De tillsynsprojekt som bedrivs i samverkan med EU:s nätverk kan även ge upphov till tillsynsinsatser på nationell eller regional nivå eller tvärtom. Effekten som eftersträvas är att tillsynen i andra EU-länder ska göra

att produkter som når den svenska marknaden redan är kontrollerade enligt kemikaliereglerna.

Vidare framgår av myndighetens årsredovisningen att Kemikalieinspektionen under 2017 ökade sitt engagemang i de olika EU-grupperna för tillsyn, framför allt inom varutillsynen. Myndigheten bedömer att genom den ökade varutillsyn som skett inom handlingsplanen för giftfri vardag har de byggt upp en kompetens som bidrar till utveckling av varutillsynen inom EU.

Det finns flera olika nätverk som samordnar och stärker förutsättningarna för effektiv och likvärdig tillsyn på den gemensamma EU-marknaden. Kemikalieinspektionen har t.ex. deltagit i arbetet inom nätverket PPP-Enforcement (plant protection products, växtskyddsmedel), som arbetar för att stärka tillsynen av växtskyddsmedel inom EU, och Product Safety Network (ProSafe) som är ett fristående nätverk med inriktning på konsumentsäkerhet för EU- och Eftaländer (European Free Trade Association, Europeiska frihandelssammanslutningen).

När det gäller samarbeten med myndigheter utanför EU framgår det av Kemikalieinspektionens årsredovisning att de under tio år har genomfört internationella utbildningsprogram för att ge stöd till kapacitetsutveckling i deltagande länder. Deltagarna har fått utbildning i kemikaliekontrollens olika delar och fått stöd med att utveckla och genomföra projektarbeten för den fortsatta utvecklingen av kemikaliekontrollen i sina respektive länder. I november 2017 kom Kemikalieinspektionen överens med Sida om en ny femårig utbildningsinsats för kapacitetsutveckling. Kemikalieinspektionen har även sedan 2007 arbetat med att stärka kapaciteten hos de myndigheter som kontrollerar kemikalier i Sydostasien, både genom finansiellt stöd och genom kompetens i dessa frågor.

Inom ramen för samarbetet med Sida har Kemikalieinspektionen också ett globalt program, som bl.a. syftar till att ge generell vägledning om kemikaliekontroll och att ge möjligheter för samarbete mellan länder. Inom programmet utvecklas exempelvis globala vägledningsmaterial om olika områden inom kemikaliekontrollen, både i Kemikalieinspektionens egen regi och i samarbetet med internationella organisationer, bl.a. FN:s miljöorganisation Unep och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO. Under 2017 tog Kemikalieinspektionen fram och publicerade broschyren Control of chemicals placed on the market, som förklarar betydelsen av att ha lagar och andra styrmedel som riktar sig mot dem som sätter ut produkter på marknaden. Syftet med broschyren är att förklara nyttan av förebyggande kemikaliekontroll jämfört med att hantera problem i senare led.

Utskottets ställningstagande

Det finns flera internationella överenskommelser och samarbeten som till viss del redan i dag hanterar de globala utmaningarna med kemikalier. Ett ständigt utvecklingsarbete pågår inom de olika konventionerna för att kunna reglera farliga ämnen. Utskottet anser att det är angeläget att ett globalt avtal om en

hållbar hantering av farliga kemikalier och avfall efter 2020 snarast kommer på plats. Handeln med varor är global, och för att kunna skydda konsumenterna och miljön behövs en ambitiös reglering av kemikalier på global nivå, och det måste finnas internationella överenskommelser på plats.

Utskottet tycker att det är glädjande att Sverige ses som en global föregångare i arbetet mot farliga kemikalier och förutsätter att regeringen fortsätter sitt arbete för att upprätthålla denna position.

Utskottet noterar att Kemikalieinspektionen regelbundet samarbetar med sina europeiska motsvarigheter för att bl.a. nå en samsyn i tillämpningen av kemikalielagstiftningen. En likvärdig tillämpning av kemikaliebestämmelserna på EU-nivå innebär att produkter som är producerade och kontrollerade i EU är säkra för människor och miljön. Samarbeten pågår även på global nivå där Kemikalieinspektionen spelar en viktig roll i att utbilda och ge vägledning om kemikaliekontroll till myndigheter i andra länder. Om en effektiv internationell kemikaliekontroll finns på plats innebär det i en globaliserad värld att fler varor blir säkrare för både människan och miljön.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 2018/19:2426 (C) yrkande 34 och 2018/19:2887 (M) yrkandena 2 och 9 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. En giftfri miljö, punkt 1 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 och avslår motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

En giftfri miljö är ett högt prioriterat politikområde för Moderaterna. Under alliansregeringen tog arbetet för en giftfri miljö fart på riktigt. Giftfria miljöer för barn och unga, som förskolor och skolor, var särskilt prioriterat. Arbetet med att minska och fasa ut de farliga kemikalier som människor exponeras för i vardagen måste fortsätta. År 2013 lade alliansregeringen fram propositionen På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken. Det var en väl genomarbetad proposition som lade grunden för den kemikaliepolitik vi har i dag. Det finns flera åtgärder i propositionen som fortfarande inte är genomförda, och vi förutsätter därför att regeringen påskyndar detta arbete.

2. En giftfri miljö, punkt 1 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och avslår motionerna

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att försiktighetsprincipen är av grundläggande betydelse, och den utgör därför grunden till vår kemikaliepolitik. Kemikalier är i dag en del av vår vardag; varje dag utsätter vi vår natur och våra kroppar för kemikalier – naturligt förekommande, extraherade från naturens processer eller industriellt framställda. Kemikalier och deras interaktion kan vara ett komplext område, för även om enskilda kemikalier kan vara ofarliga kan de i kombination med varandra vara ohälsosamma. Effekterna av långvarig exponering kan också vara svåra att överblicka. Det bör i sammanhanget betonas att många i grunden mycket användbara kemikalier blir ohälsosamma om de används på ett felaktigt sätt, varför deras användning av naturliga skäl omgärdas av ett strikt regelverk.

Arbetet med att reglera kemikaliers användning måste präglas av evidensbaserad forskning, rimliga överväganden mellan för- och nackdelar och stora säkerhetsmarginaler när det gäller människors hälsa. Barn kan av olika skäl vara extra känsliga, varför produkter riktade till barn bör bedömas synnerligen försiktigt.

En övergripande målsättning för svensk kemikaliepolitik bör vara att minska exponeringen av farliga och osäkra kemikalier, vilket gäller både människor och naturens ekosystem. Detta bör i så stor utsträckning som möjligt uppnås utan att företag och konsumenter drabbas genom att nyttiga produkter försvinner från marknaden. Ofta fungerar dialogen mellan vetenskap, industri och konsumentorganisationer på ett bra sätt utan att politiker behöver reglera detaljerna.

Vägen framåt bör sålunda kantas av försiktighet såväl som av folkbildning, vetenskap och innovationer samt ständigt förbättrade kunskaper om kemikaliers effekt på levande organismer. Nya smarta kemikalier och smarta användningssätt har potentialen att minska människans påverkan på naturen, samtidigt som moderna, funktionella produkter kommer ut på marknaden. Insatser inom forskning och utveckling inom agrokemi och ekotoxikologi bör ha denna målsättning. Att driva orealistiska och ovetenskapliga målsättningar om att avskaffa kemikalier eller liknande är i sammanhanget att betrakta som kontraproduktivt, i synnerhet om deras enda egentliga effekt är att verksamhet, som jordbruk och industri, flyttar från Sverige till andra länder.

3. En giftfri miljö, punkt 1 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 och avslår motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Som konsument ska man kunna vara säker på att varor och livsmedel i ens omgivning inte innehåller skadliga ämnen. En utveckling mot ett giftfritt kretsloppssamhälle ser vi som en förutsättning för att minska miljöpåverkan och nå klimatmålen, samtidigt som vi kan skapa jobbtillfällen och främja tillväxt. Sverige har stor potential att skapa innovativa förnybara material och produkter som kräver mindre energi- och materialåtgång, bl.a. genom att nyttja möjligheterna som finns i skogsråvaran. Sverige ligger också i framkant när det gäller att skydda barn och vuxna mot skadliga kemikalier, och vi återvinner betydligt mer än i övriga Europa. Det är dock fortfarande en stor utmaning att nå en ekonomi med cirkulära och giftfria kretslopp.

4. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2.2.

Ställningstagande

En verktygslåda av olika åtgärder kommer att krävas för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. En del kemikalier är så farliga att de bör förbjudas, medan användningen av kemikalier som inte är lika farliga kan regleras med andra styrmedel. Rätt utformade kan ekonomiska styrmedel spela

en viktig roll för att styra produktion och konsumtion bort från miljö- och hälsofarliga ämnen.

En utgångspunkt för styrmedel på miljöområdet är att de ska utformas så att förorenaren betalar i relation till sin negativa miljöpåverkan. Dessutom ska styrmedlen i största möjliga mån vara kostnadseffektiva, teknikneutrala och administrativt enkla. De bör heller inte avvika allt för mycket från motsvarande styrmedel på andra delar av den gemensamma marknaden. Samtidigt är det viktigt att styrmedel inte slår undan benen för jobb, tillväxt och innovation.

Moderaterna anser att en välutformad kemikalieskatt kan bidra till att förbättra miljöstyrningen. Den utformning av kemikalieskatten som regeringen har infört uppfyller emellertid inte kriterierna när det gäller miljönytta, kostnadseffektivitet och samstämmighet med styrmedel i andra delar av den gemensamma marknaden. Den fungerar endast som en straffskatt på vitvaror och hemelektronik, något som har blivit särskilt kännbart för mindre elektronikaffärer eftersom de inte kan ligga på stora lager.

Skattens utformning ger dessutom svenska aktörer en betydande konkurrensnackdel jämfört med internationella konkurrenter, och riskerar att endast leda till att Sveriges konsumenter gör sina inköp av vitvaror och hemelektronik via utländska återförsäljare, exempelvis på internet. Moderaterna vill därför på sikt se en annan utformning av kemikalieskatten än den som regeringen nyligen har infört.

5. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del,

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2.2 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

När den s.k. kemikalieskatten infördes var Sverigedemokraterna ensamt parti om att avstyrka införandet. Vi påtalade då att lagstiftningen innebär att Sverige

går miste om arbetstillfällen, arbetsgivaravgifter, inkomstskatt, moms och bolagsskatt, vilket enligt allt sunt förnuft kommer att göra Sverige fattigare.

Införandet av skatten har enligt en rapport från HUI Research lett till högre priser i Sverige relativt andra länder. HUI Research pekar på att skattens effekter på utlandshandeln ser ut att ha underskattats av regeringen, som räknade med att skatten skulle ge statskassan 2,4 miljarder kronor per år. Skatten har dock dragit in 1 miljard kronor mindre enligt HUI Researchs rapport, samtidigt som den leder till lägre marginaler för svenska företag och förlorade arbetstillfällen i branschen.

Sverigedemokraterna menar att denna skatt aldrig borde ha instiftats och att regeringen snarast bör göra ett omtag i frågan innan vi skadar svenskt näringsliv på ett sådant sätt att det blir svårt att återställa. Regeringen bör i stället återkomma med en ny strategi för hur man ska arbeta mot potentiellt skadliga kemikalier. Generellt är detta frågeställningar som bör hanteras i samarbete med andra länder.

6. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2.2 och avslår motionerna

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att regeringen måste främja ett regelverk på europeisk och global nivå för att ekonomiska styrmedel effektivt ska kunna användas för en giftfri vardag.

7. Styrmedel på kemikalieområdet, punkt 2 (L)

av Tina Acketoft (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och avslår motionerna

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M),

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 2.2 och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Liberalerna anser att ett Sverige fritt från gifter bl.a. kräver ekonomiska styrmedel.

8. Rättslig reglering av nanomaterial inom EU, punkt 4 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11.

Ställningstagande

Nanopartiklar har många användningsområden, men vi vet fortfarande lite om hur människan och miljön utsätts för materialen, vars risker, spridning och exponering inte är tillräckligt kända. Den lagstiftning som finns är undermålig. I Reachlagstiftningen finns en gräns som säger att all import eller tillverkning av kemiska ämnen över ett ton per år och tillverkare måste registreras. Eftersom nanomaterial ofta används eller importeras i mycket små mängder riskerar de att falla under strecket för detta krav, vilket gör att den nuvarande lagstiftningen inte helt kan generera den information som behövs för att bedöma risker och vid behov vidta åtgärder.

Kristdemokraterna delar regeringens bedömning att det finns ett stort behov av att anpassa lagstiftningen inom EU och säkerställa att etappmålet om nanopartiklar och nanomaterial uppnås. Det är därför bekymmersamt att kommissionen inte föreslagit några ändringar i den riktningen. Kommissionen anser att Reach är rätt forum för att hantera risker med nanomaterial och att det räcker med att ändra i bilagor och vägledningsdokument för att Reach fullt ut ska vara bli tillämplig på nanomaterial. Kristdemokraterna anser att kommissionen även ska utreda andra sätt att garantera en säker hantering av nanomaterial, exempelvis en kompletterande lagstiftning för nanomaterial.

9. Förbud mot bisfenoler, punkt 5 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Bisfenol A är ett ämne med omfattande användning i samhället. Ämnet har flera hälso- och miljöfarliga egenskaper, t.ex. misstänks det kunna ge skadliga effekter på fortplantningsförmågan. Studier har visat att bisfenol A är hormonstörande vid låga doser. Plaster tillverkade av bisfenol A kan innehålla små restmängder av ämnet. Sådana rester kan i varierande grad läcka ut från plasten under användning. Bisfenol A kan frigöras ur plast och termopapper och tas upp i människokroppen.

Sedan tidigare råder inom EU förbud mot bisfenol A i nappflaskor och barnmatsförpackningar. Även andra typer av bisfenoler är dock skadliga. Debatten om bisfenol A har medfört att varianter av fenol, kallade bisfenol B, bisfenol F och bisfenol S, har dykt upp på marknaden för kassakvitton. Den enda tillverkaren av kassakvitton i Sverige har i ett yttrande till regeringen framhållit att om ett förbud mot bisfenol A införs bör detta omfatta alla typer av bisfenoler. Dessa uppges ha samma verkan som bisfenol A men kan vara svårare att bryta ned.

Sedan december 2015 har EU-kommissionen, med stöd av EU:s leksaksdirektiv, infört gränser för halten bisfenol A i leksaker för barn under tre år och leksaker som är avsedda att stoppas i munnen. Detta är ett steg i rätt riktning, men det är dags att gå vidare och förbjuda alla former av bisfenoler.

10. Högfluorerade ämnen, punkt 6 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motion
2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Runt om i Sverige finns områden och vattentäkter som förorenats till följd av att människor använt farliga ämnen – ofta för länge sedan. Rapporter om sådana föroreningar har kommit löpande under de senaste åren, men politiken har ännu inte satt ned foten och vidtagit lämpliga åtgärder. En grupp ämnen som omnämnts allt oftare är PFAS, eller poly- och perfluorerade alkylsyror. PFAS bryts ned extremt långsamt och har vid djurförsök visat sig ge effekter på reproduktion- och immun- och hormonsystem. Oavsett uppkomst eller ansvarsförhållanden är PFAS i vattentäkter en problematik vi sannolikt inte hört det sista om. Ofta handlar det om vatten som förorenats i närheten av militära flygplatser. Dessa föroreningar misstänks härröra från användningen av brandskum, vilket innehåller PFAS. På andra ställen har man i stället konstaterat en koppling till olika brandövningar.

Problemet kan dock vara mer omfattande än så. Mer än 3,6 miljoner svenskar får sitt dricksvatten från någon av de 109 dricksvattenanläggningar som 65 kommuner rapporterat in misstänks innehålla PFAS. Det är alarmerande.

Kemikalieinspektionen har fått i uppdrag att ta fram ett nationellt åtgärdsprogram för att minska användningen av PFAS. I en rapport från hösten 2016 noterar myndigheten bl.a. att gruppen av PFAS klass I uppfyller kraven för att regleras inom EU och internationellt. Kemikalieinspektionen påpekar också att den utbredda användningen av PFAS inom textilindustrin endast kan påverkas genom internationell reglering, eftersom 90 procent av de textilier vi använder tillverkas utanför EU. Därför är det viktigt att Sverige fortsätter att driva på inom EU för att begränsa användningen av PFAS. Regeringen bör därtill verka för att långsiktigt fasa ut PFAS ur konsumentprodukter.

11. Högfluorerade ämnen, punkt 6 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13 och avslår motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Många dricksvattentäkter i Sverige är förorenade med långlivade och giftiga per- och polyfluorerade kemikalier som går under samlingsnamnet PFAS. Dricksvattentäkterna för så många som 3,5 miljoner invånare i vårt land kan vara förorenade av PFAS. Olika PFAS-föreningar förekommer i ett antal tillämpningar, däribland brandsläckningsskum samt inom olika industriella processer. I dag är endast en av PFAS-föreningarna förbjuden, nämligen PFOS. Många av de andra PFAS-föreningarna har dock liknande miljö- och hälsoegenskaper. Det är därför angeläget med ett helhetsgrepp om denna kemikaliegrupp. Kristdemokraterna föreslår ett förbud mot alla PFAS-ämnen, förutom de ämnen där det kan visas att ämnets miljö- och hälsoegenskaper är acceptabla.

12. Farliga ämnen i byggprodukter, punkt 7 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Ett område där det krävs mer åtgärder för att säkerställa en giftfri vardag är kemikalieanvändning i byggmaterial och byggvaror. Detta är material som vi konstant är i kontakt med i våra hem, på arbetet och i vård och omsorg men

där man som enskild har små möjligheter att välja vad man omger sig med. Erfarenhet från tidigare misstag och okunskap om t.ex. radon visar vilka långsiktiga konsekvenser materialval kan få.

Centerpartiet vill att det införs ett europeiskt regelverk med krav på redovisning av kemikalieinnehåll i byggmaterialet och att det syns på innehållsdeklarationen. Det saknas i dag även inom Echa insyn i innehållet i dessa material. I Sverige vill vi påskynda arbetet och trygga konsumenten från skadliga ämnen i byggprodukter som används till golv, väggar och innertak och utreda möjligheten att låta dem omfattas av en kemikalieskatt.

13. Information till konsumenter, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10 och avslår motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

År 2015 antogs ett frivilligt program för information om kemikalier i varor, exempelvis elektronik, leksaker eller kläder, i FN:s globala kemikaliestrategi, kallat Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM). Programmet innehåller gemensamma mål och principer som underlättar för företag att införa informationssystem i syfte att ge andra företag, konsumenter och avfallshanterare bättre kunskap om ämnen i produkter. Fler internationella samarbeten likt detta ökar möjligheten för olika aktörer att göra aktiva val för att minska riskerna för människors hälsa och miljön.

Liknande samarbeten och initiativ bör tas för att också tillgängliggöra information om vilka ämnen som begränsas inom Reach. Det ska inte krävas att man är kemist för att som konsument kunna välja giffria alternativ.

14. Information till konsumenter, punkt 8 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Miljömärkning och allergimärkning är viktiga verktyg för att konsumenter ska kunna göra kloka val av produkter. Det finns dock en fragmentering bland märkningen som kan leda till förvirring och en brist på samstämmighet kring behörighetskriterierna. Kristdemokraterna vill uppmuntra konsolidering och standardisering av märkning av produkter. Vi vill även se en öppnare dialog mellan företag och konsumenter och ett bättre samarbete mellan intressenter.

15. Tillsyn och kontroll av farliga ämnen i produkter, punkt 9 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7 och avslår motionerna

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 35.

Ställningstagande

Produkter på den svenska marknaden måste följa gällande lagstiftning och får inte utgöra en risk för människor eller miljön. Marknadskontroller är därför absolut nödvändiga för att upprätthålla en sund och rättvis konkurrens. De är

också en garant för att produkter som inte uppfyller EU-kraven inte ges möjlighet att konkurrera ut lagliga alternativ.

Marknadskontroller ska vara resurseffektiva och grundliga. Dessa kontroller utförs i dag vid planerade besök hos tillverkare, importörer eller återförsäljare – men endast en liten andel varor och produkter kontrolleras. Moderaterna vill därför öka såväl kvantiteten som kvaliteten på marknadskontrollerna. Vi ser ett behov av fler och bättre kontroller. Här bör Kemikalieinspektionen ta större ansvar. Regeringen bör ge i uppdrag åt Kemikalieinspektionen att ta fram riktlinjer, vilka tar hänsyn till riskerna med spridning och exponering, för bättre marknadskontroll av kemikalier.

16. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 18 och

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Svenska myndigheters extremtolkningar gör att produktion i Sverige försvåras, med följderna att enskilda företagens investeringar förlorar i värde samt att de svenska producenterna riskerar att konkurreras ut. Kemikalieinspektionens beslut att inte ge dispens för växtskyddsmedel som behövs i lökodlingen är ett exempel som uppmärksammades stort härom året. En konsekvens blir att odlingssuccessionen störs, med följderna att odling av andra grödor kan ta skada. Med tanke på att den svenska användningen av växtskyddsmedel generellt sett är låg i jämförelse med i våra konkurrentländer bidrar Kemikalieinspektionens beslut om förbud mot olika växtskyddsmedel dessutom till att större mängder växtskyddsmedel används i andra länder, vilket i det långa loppet bidrar till en försämrad miljö och står i strid med det generationsmål som riksdagen fastslagit.

Moderaterna anser att beslut om växtskyddsmedel ska fattas av Jordbruksverket i stället för av Kemikalieinspektionen, eftersom det ger bättre

förutsättningar för en helhetsbedömning enligt intentionerna i växtskyddsförordningen.

17. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 7 och avslår motionerna

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 18 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Kemikalieinspektionens handläggningstider har tidigare varit ett problem, och kritik har riktats mot myndigheten såväl från branschen som från Justitiekanslern. Åtgärder har vidtagits, vilket av allt att döma har förbättrat situationen. Ansträngningarna bör fortgå så att handläggningen av nya kemikalier förenklas ytterligare till förmån för olika intressen i samhället. Man bör kontinuerligt sträva efter att dämpa kostnaderna för svenska företag, i synnerhet småföretag. Samarbete med andra myndigheter och branschorganisationer bör prioriteras.

18. Utfasning och hantering av bekämpningsmedel, punkt 11 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 18 och avslår motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Kemisk bekämpning är fortfarande den vanligaste bekämpningsmetoden av oönskade växter och djur inom jordbruket. Kemikalier från bekämpningen ger negativa effekter för den biologiska mångfalden och kan på både kort och lång sikt påverka människors hälsa. I en undersökning av Naturskyddsföreningen 2017 konstaterades att samtidigt som en allt större andel av den svenska åkerarealen odlas ekologiskt, dvs. utan kemisk bekämpning, har intensiteten i användningen av bekämpningsmedel över en femårsperiod ökat på den övriga arealen. Det totala antalet årliga hektar doser är lika stort som på 1980-talet, med skillnaden att de i dag görs på en mycket mindre areal. Kemikalieinspektionen har konstaterat att samtidigt som det konventionella jordbruket blir intensivare ses en ökning av risken för negativa effekter på vattenlevande organismer. Myndigheten anser att det krävs genomgripande förändringar för att komma bort från de kemikalier som livsmedelsproduktionen nu är beroende av, vilket förutsätter insatser för att utveckla och införa alternativ till kemisk bekämpning. Vänsterpartiet anser att Sverige, i likhet med Frankrike och Danmark, måste använda nationell reglering och styrmedel i större utsträckning för att minska användningen av bekämpningsmedel och att en handlingsplan bör antas med detta syfte.

19. Tillämpning av växtskyddsmedelslagstiftningen, punkt 12 (M, SD, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Magnus Oscarsson (KD), Mats Nordberg (SD), Yasmine Eriksson (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 18 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 12 och avslår motion

2018/19:1349 av Jan R Andersson (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Tillgången till lämpliga växtskyddsmedel är viktig för att det svenska lantbruket ska kunna bibehållas och utvecklas. För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av

växtskyddsmedel och accepterar andra medlemsländers godkännandeprocesser. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

20. EU:s kemikalielagstiftning, punkt 13 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motionerna

2018/19:683 av Heléne Björklund (S) yrkande 2,

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del.

Ställningstagande

Genom gemensamma ansträngningar kan vi minska människors och miljöns exponering för bevisat farliga kemikalier. Sedan 2007 har EU en kemikalielagstiftning, kallad Reach, för att skapa gemensamma regler på den inre marknaden. Därigenom har lagstiftningen blivit mer omfattande och ambitiös, samtidigt som miljönyttan ökat. Därför är det viktigt att Sverige fortsätter verka för en enhetlig europeisk kemikaliepolitik som fokuserar på EU-lagstiftning snarare än svenska särkrav. Vi anser särskilt att den nuvarande regeringen måste fortsätta alliansregeringens ambitiösa arbete med att driva på inom EU för att öka takten när det gäller att begränsa användningen av eller fasa ut särskilt farliga ämnen, exempelvis hormonstörande ämnen och bromerade flamskyddsmedel. Regeringen bör också verka för att fler farliga ämnen hamnar på EU:s kandidatlista över farliga ämnen. EU:s kemikalielagstiftning är bra men behöver bli mer omfattande.

21. EU:s kemikalielagstiftning, punkt 13 (SD)

av Runar Filper (SD), Mats Nordberg (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:683 av Heléne Björklund (S) yrkande 2,

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del och

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Kemikaliepolitiken är i dag reglerad på EU-nivå genom Reach. Sverigedemokraterna motsätter sig EU:s överstatlighet som inte behövs för att den inre marknaden ska fungera, men anser att kemikalier i stor utsträckning kan hanteras på EU-nivå, så att inte enskilda länder får konkurrensfördelar, eller konkurrensnackdelar, genom avvikande kemikalielagstiftning. Regelverket bör dock ses över så att inte småföretag missgynnas när det gäller fördelning av avgifter.

22. Internationella samarbeten på kemikalieområdet, punkt 14 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 2 och 9 samt avslår motion

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 34.

Ställningstagande

Kemikalier sprids naturligt över nationsgränser via vind och vatten samt genom handel. Moderaterna är därför övertygade om att vi måste fortsätta att samarbeta internationellt i kemikaliefrågor för att minska mängden bevisat farliga ämnen som vi exponeras för och som kommer ut i naturen. Det finns flera goda exempel på hur länder har samarbetat för att minska förekomsten av en viss farlig kemikalie. Ett exempel är Minamatakonventionen, där Sverige under alliansregeringens tid var ett av de mest drivande länderna för

att skapa ett internationellt samarbete för att minska kvicksilvrets miljö-påverkan.

År 2015 antogs ett frivilligt program för information om kemikalier i varor, exempelvis elektronik, leksaker eller kläder, i FN:s globala kemikaliestrategi, kallat Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM). Programmet innehåller gemensamma mål och principer som underlättar för företag att införa informationssystem i syfte att ge andra företag, konsumenter och avfallshanterare bättre kunskap om ämnen i produkter. Fler internationella samarbeten likt detta ökar möjligheten för olika aktörer att göra aktiva val för att minska riskerna för människors hälsa och miljön.

Under 2017 har regeringen beslutat att inrätta en samordningsgrupp med sju svenska myndighetschefer för att tidigt kunna upptäcka potentiella kemikaliehot. Ansatsen till samarbetet är god – tätare samarbete behövs för att kunna samordna insatser och på sikt nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Men för att på riktigt komma till rätta med utmaningen inom EU bör regeringen utöver samarbeten mellan myndigheter i Sverige också främja och uppmuntra samarbeten mellan olika länders kemikaliemyndigheter.

Reach är ett utmärkt instrument för att reglera användningen av kemikalier inom unionen. Men skadliga kemikalier kan komma in i EU genom importerade varor, och det är problematiskt. Därför bör regeringen verka för utökat och stärkt samarbete mellan kemikaliemyndigheter, och även med länder utanför EU, så att ändamålsenliga kontroller och begränsningar kan genomföras mer effektivt och komma hela den gemensamma marknaden till gagn.

Särskilda yttranden

1. Centerpartiets förslag för en giftfri vardag (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Centerpartiet har sedan länge drivit frågan om en giftfri vardag. Vi vill fasa ut farliga ämnen och stimulera introduktion av alternativ som är bättre för vår hälsa och för miljön. Det krävs ett gediget arbete för att minska förekomsten av skadliga kemikalier i vår vardag och miljö. För att nämna några prioriterade åtgärder för att uppnå målet med en giftfri vardag vill vi se ordentliga skärpningar inom den europeiska kemikalielagstiftningen. På Centerpartiets initiativ har Sverige drivit ett förbud mot det hormonstörande ämnet bisfenol A i Europa. En annan grupp med ämnen som vi arbetar för att fasa ut i konsumentprodukter är de högfluorerade ämnena, PFAS. De är långlivade i naturen och misstänks vara cancerframkallande och hormonstörande för oss människor.

Centerpartiet vill höja miljöskatterna på utsläpp och resursförbrukning och införa en skatt på giftiga kemikalier. Arbetet med att reglera ämnen i EU:s kemikalielagstiftning Reach behöver gå fortare, och Sverige ska vara pådrivande i att öka skyddet. Vi vill även undersöka möjligheten att införa en skatt på farliga ämnen i byggprodukter som finns i väggar, tak och golv. För att skydda konsumenter bör även ett skärpt internationellt kemikaliearbete prioriteras.

Utöver detta har Centerpartiet tillsammans med regeringen och Liberalerna slutit en sakpolitisk överenskommelse. En del i denna överenskommelse är att ekonomiska styrmedel ska användas för att ställa om samhället i en miljövänlig riktning och att skatt på farliga kemikalier i kläder och skor ska införas. Överenskommelsen mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna ligger helt i linje med Centerpartiets politik.

Till följd av att det därmed pågår ett arbete i den riktning som Centerpartiet har föreslagit i kommittémotion 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. yrkandena 34–36 väljer vi att framföra partiets åsikt i ett särskilt yttrande i stället för i en reservation.

2. Liberalernas förslag för en giftfri vardag (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Ett Sverige fritt från gifter kräver bl.a. förbättrad marknads tillsyn och en effektiv europeisk kemikalielagstiftning.

Liberalerna har fått igenom mycket av sin miljö- och klimatpolitik genom Januariavtalet, där bl.a. frågan om klimatet, miljön och EU hanteras. Jag väljer därför att inte reservera mig mot de förslag som mitt parti framför i partimotion 2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 26 i denna del utan avser att

följa frågorna noga och delta i det konstruktiva arbetet med politikens utveckling på området.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:168 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till en ny strategi om hur man ska arbeta mot potentiellt skadliga kemikalier och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:669 av Elin Segerlind m.fl. (V):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en handlingsplan för att fasa ut användning av kemiska bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:683 av Heléne Björklund (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera Reachförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:900 av Maria Gardfjell och Rasmus Ling (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktionsväxling på kemikalielagstiftningens område bör införas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1288 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att reglera kemikaliers användning måste präglas av evidensbaserad forskning, rimliga överväganden mellan för- och nackdelar och stora säkerhetsmarginaler vad gäller människors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att produkter riktade till barn bör bedömas synnerligen försiktigt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftning kring kemikalier bör präglas av kunskap, innovationer och ständigt förbättrade kunskaper om kemikaliernas effekt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hanteringen av kemikalier i stor utsträckning kan hanteras på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklad handläggning av nya kemikalier och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande av andra medlemsländers godkännandeprocesser av bekämpningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1349 av Jan R Andersson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om växtbekämpningsmedel vid odling av lök och bönor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kemikalieinspektionen vid beslut ska bedöma risk kontra nytta innan beslut fattas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1394 av Maria Gardfjell (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt märkning för kläder med antibakteriellt silver och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett förbud mot antibakteriellt silver i sportkläder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1506 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU och Sverige måste ha samma regler och avgifter för kemikalier och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2255 av Jan Björklund m.fl. (L):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett Sverige fritt från gifter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2426 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

- 2.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett regelverk på europeisk och global nivå för att ekonomiska styrmedel effektivt ska kunna användas för resurseffektivitet, en giftfri vardag och minskad klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser kemikaliepolitik

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet för en giftfri vardag ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det internationella kemikaliesamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kontrollen av farliga ämnen i kläder och andra varor och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda miljöeffekter och resistensutveckling av silver som tillsatts i antibakteriellt syfte i konsumentprodukter och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att innehållet av farliga ämnen i byggprodukter bör regleras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2726 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nanomaterial och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot alla typer av bisfenoler och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett förbud bör införas mot alla PFAS-ämnen, förutom de ämnen där det kan visas att ämnets miljö- och hälsoegenskaper är acceptabla och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att standardisera allergimärkningen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2887 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta alliansregeringens arbete för att främja en giftfri miljö med särskilt fokus på barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja samarbete mellan kemikaliemyndigheter i olika länder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att utveckla nya effektiva styrmedel för att minska förekomsten av bevisat farliga kemikalier och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktigt verka för en utfasning av PFAS i konsumentprodukter och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att bättre riktlinjer fastställs vid marknadskontroll av kemikalier och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vara pådrivande i att fler farliga ämnen hamnar på EU:s kandidatlista över farliga ämnen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vara pådrivande i det internationella samarbetet för att minska exponeringen av farliga kemikalier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att skapa lättillgänglig och konsumentinriktad information inom Reach och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för att pröva ansökningar om tillstånd att sälja och använda växtskyddsmedel ska ligga på Statens jordbruksverk i stället för Kemikalieinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i större utsträckning bör använda sig av ömsesidigt erkännande vid produktgodkännande för växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.